

ΔΑΦΝΗ

Προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε

Έτος 16^ο

Τεύχος 31^ο

Δεκέμβριος 2014

«Παντρολογήματα», αφιέρωμα στον Πέτρο Ι. Μαρτάκη και παιδική βραδιά
Δαφνίνας Χίου, 3 και 4 Αυγούστου 2014

- 1) Οι «ηθοποιοί» στο τέλος της παράστασης, χαιρετούν το κοινό
- 2) Η Πρόεδρος Θεοδώρα Χαβιάρα τους μοιράζει αναμνηστικά και βιβλία
- 3) Ο Βαγγέλης Φουφάκης στο τέλος του μονολόγου, ασπάζεται τη φωτογραφία
- 4) Παιδιά την επομένη, σε στιγμιότυπο με τις κορδέλες

Περισσότερα στη σελίδα 6

Μοναξιά

Κουράστηκα μεσ' τη ζωή,
μα εγώ το ξεπερνούσα,
γιατί είχα πάντα δίπλα μου,
τον άντρα που αγαπούσα.

Μα η σκληρή η τύχη μου,
με ζήλεψε μια μέρα
και μ' άφησε στη μοναξιά
με το Θεό παρέα.

Και ο Θεός από ψηλά,
πάντα με συντροφεύει
κι όταν φωνάζω και πονώ,
εκείνος με γιατρεύει.

Μου δίνει δύναμη, χαρά,
να κάνω την προσευχή μου
και με φωτίζει στο καλό,
μη χάσω τη ψυχή μου.

Αρχοντία Πλατίγκου (γιαγιά 87 ετών)

*Πολιτιστικός, Επιμορφωτικός,
Έκδοτικός Οργανισμός
Δαφνώννα Χίου*

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Τεύχος 31, Δεκέμβριος 2014

ISSN: 1108-9016

<http://www.dafninet.gr/>

E-mail: info@dafninet.gr

*Υπεύθυνος έκδοσης,
σύνταξη, σελιδοποίηση,
εκτύπωση, επικοινωνία, Copyright,*

Βαγγέλης Ρουφάκης

Δαφνώννας, Χίος 82100

Τηλέφωνο: 227 1 078353

Κινητό: 6942 026026

E-mail: vroufak@hotmail.gr

Βιοπαλαιστής

Από μικρός ξεκίνησα
κι ήβγα στη βιοπάλη,
να δω πως βγαίνει το ψωμί
και πως το τρων' οι άλλοι.

Άλλοι το τρώνε με χαρά
και με πολύ ραχάτι
κι άλλοι το τρων' με κούραση
με κρύο και με δάκρυ.

Και τότε ξενιτεύτηκα
κι έφυγα στα ξένα
κι άφησα την πατρίδα μου
με μάτια δακρυσμένα.

Την ξενιτιά αγάπησα
με όλη την καρδιά μου
κι έκανα οικογένεια
και ζω με τα παιδιά μου.

Στον τόπο που γεννήθηκα
ποτέ δεν τον ξεχνάω
γιατί είν' η Ελλάδα μας,
που τόσο αγαπάω.

Αρχοντία Πλατίγκου (γιαγιά 87 ετών)

*Διαβάστε ένα βιβλίο,
όποιο κι αν είναι...*

*...κάτι θα μάθετε,
κάτι θα σας μείνει!*

Πάλι μαζί!

Πέρασε ο καιρός! Αρκετοί μήνες από την προηγούμενη επικοινωνία μας. Πέρασε το καλοκαίρι και το φθινόπωρο, ήλθε ο χειμώνας και να, είμαστε πάλι μαζί.

Μετά την ανανέωση των ιστοσελίδων του Περιοδικού μας (www.dafninet.gr, που έχει ακόμη να δώσει πολλά), αλλάξαμε το λογότυπο και στο Περιοδικό. Σιγά-σιγά θα κάνουμε περισσότερες αλλαγές, προς το καλύτερο.

Πριν απαριθμήσω κάποια γεγονότα στο διάστημα που πέρασε, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον καλό μας δάσκαλο Γεώργη Διλιπόη για όλα όσα προσφέρει στα Ελληνικά Γράμματα, την Πατρίδα, τη Χίο, τη «Δάφνη», καθώς και την πολύτιμη φιλία και την όμορφη συντροφιά που μου χαρίζει.

Επίσης και για τους ίδιους λόγους, ευχαριστώ τον σεβαστό μας κύριο Παναγιώτη Βαρλά, που απλόχερα προσφέρει πάνω απ' όλα στους νέους ανθρώπους της Χίου και ιδιαίτερα, ξεχωριστά, του Ζυφιά και του Δαφνώνα.

Θερμά συγχαρητήρια στην αγαπητή μας Χιώτισσα οφθαλμίατρο και συγγραφέα Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου που ζει στο Κιάτο Κορινθίας για τη βράβειυσή της στις 6 του περασμένου Ιουλίου. Διαβάζουμε στο www.korinthianwriters.gr/:

«...Συγκεκριμένα η οφθαλμίατρος, συγγραφέας και Πρόεδρος του «Ιδρύματος Κορινθιακών Μελετών» κυρία Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου τιμήθηκε με το νέο Βραβείο «Περίανδρος ο Κορινθιος», με το οποίο τιμώνται πρόσωπα που στο πλαίσιο συλλογικών δράσεων ή με ερευνητικές δραστηριότητες ή με εκδοτικές πρωτοβουλίες περιοδικών εντύπων και εφημερίδων ή με όποιον άλλο τρόπο έχουν συμβάλει σημαντικά στην προβολή και στην ανάδειξη της πνευματικής πλευράς της Κορινθίας και έχουν ενθαρρύνει ή παρακινήσει νεότερους συμπολίτες μας να ασχοληθούν με τα Κορινθιακά Γράμματα...».

Κυκλοφόρησε το βιβλίο του αείμνηστου καπετάνιου Χρήστου Γ. Γιατράκου «Ταξίδι στο πουθενά», από τις Εκδόσεις Άλφα Πι. Δεν συνηθίζουμε να αναφερόμαστε σε βιβλία, λόγω περιορισμένου χώρου. Διαβάζοντας όμως το βιβλίο, γραμμένο από έναν άνθρωπο που κατείχε το θέμα, θαύμασα ακόμα μια φορά το ταλέντο του αείμνηστου φίλου μου.

Συνιστώ ανεπιφύλακτα σε όλους να το διαβάσετε, ναυτικοί και μη. Είναι επίσης ένα θαυμάσιο δώρο.

Στις 23 Σεπτεμβρίου που πέρασε, έφυγε για τον ουρανό ο Πρωτοσύγκελος της Ι. Μητροπόλεως Χίου Αρχιμανδρίτης Γεώργιος Λιαδής. Ο δικός μας παπά Γιώργης. Ετάφη στις 25-9.

Στις 8 Οκτωβρίου έφυγε από τη ζωή στον Καναδά και ο αντιστασιακός Παναγιώτης Καρασούλης, ασυρματιστής του ήρωα Ιάσονα Καλαμπόκα. Όπως επιθυμούσε, μετεφέρθη και ετάφη στη Χίο, στις 24 Οκτωβρίου.

Στον ηλεκτρονικό τύπο διάβασα για την σύσταση επιτροπής με σκοπό να κάνει διάφορες εκδηλώσεις για τον ήρωα Κώστα Περρικό, καθώς

και την διενέργεια εράνου για κατασκευή αγάλματός του στην πόλη. Διάβασα και τα μέλη της επιτροπής. Με έκπληξη διαπίστωσα, ότι δεν συμπεριλαμβάνεται το όνομα του Δημήτρη Μελαχροινούδη. Δε ξέρω, αλλά σαν άνθρωπος που ασχολούμαι με το θέμα από παλιά, γνωρίζω ότι αν δεν υπήρχε Δημήτρης Μελαχροινούδης, ο ήρωας Περρικός θα ήταν άγνωστος στους πολλούς, όπως αν δεν είχαν δραστηριοποιηθεί στην Αθήνα ο Μιχ. Γ. Καριάμης, κι ο Γεώργιος Μπαχάς. Με όλο το σεβασμό, θα συνιστούσα στην επιτροπή να τον καλέσουν έστω και καθυστε-

ρημένα, γιατί η ιστορία δε συγχωρεί.

Όσο για το άγαλμα, τι να πω; Ο λαός πεινά κι εμείς θα του ζητήσουμε πάλι να πληρώσει; Ας τον αφήσουμε στα προβλήματά του (ΕΝΦΙΑ, τέλη κυκλοφορίας, θέρμανση) και κάποιος που έχει πολλά χρήματα, να βοηθήσει για άγαλμα, αν και έχω πολλές επιφυλάξεις. Έναν Όμηρο, ακόμα δεν είμαστε ικανοί να κάνουμε. Ο ήρωας Κώστας Περρικός, άφησε παρακαταθήκες που πρέπει να γίνουν γνωστές σε όλους. Αυτό και ο ίδιος θα επιθυμούσε, όχι αγάλματα...

Ουφ! Πάλι γέμισα τη σελίδα με διάφορα και δε σας σχολίασα τη «Δάφνη». Δεν πειράζει, διαβάστε την να την καταλάβετε!!!

Αγαπητοί αναγνώστες. Εύχομαι ολόψυχα σε σας και σε όλο τον κόσμο, χαρούμενα Χριστούγεννα και το 2015 να είναι ευτυχισμένο, χαρούμενο και ας επικρατήσει επί τέλους η πολυπόθητη ειρήνη που τελευταία, πάλι, δοκιμάζεται.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Αυτή την κάρτα, κάναμε πριν από πολλά χρόνια

Χριστούγεννα

Έθιμα-Λαογραφία

<http://el.wikipedia.org/wiki/Χριστούγεννα>

Γενικά τα έθιμα στις «εορτές των Χριστουγέννων» προέρχονται από ένα συνδυασμό θρησκευτικών (χριστιανικών και πρότερων) και λαϊκών παραδόσεων που εορτάζονται κυρίως από τους χριστιανούς της Ευρώπης και Αμερικής αλλά και από άλλους λαούς μη χριστιανικούς (Κινέζοι, Ιάπωνες κλπ). Στην Ελλάδα συνδυάζονται διεθνή έθιμα όπως ο Άι Βασίλης και η υποδοχή του νέου έτους με ελληνικά έθιμα όπως το πρωτοχρονιάτικο ρόδι και ιστορίες με καλικάντζαρους. Κάθε χώρα έχει τα ιδιαίτερα Χριστουγεννιάτικα έθιμά της.

Ανταλλαγή δώρων

Σημαντικότερο έθιμο στις γιορτές των Χριστουγέννων είναι η ανταλλαγή δώρων. Ιδιαίτερα για τα παιδιά, η εποχή των Χριστουγέννων είναι αυτή κατά την οποία λαμβάνουν σημαντικό αριθμό δώρων από τους γονείς και συγγενείς τους, αλλά και από τον Άι Βασίλη, ο οποίος κατά τη διεθνή παράδοση φέρνει τα δώρα κατεβαίνοντας από την καμινάδα του σπιτιού και τα τοποθετεί μέσα στις κάλτσες που είναι κρεμασμένες μπροστά από το τζάκι (κάλτσες των δώρων).

Χριστουγεννιάτικα τραγούδια

Σημαντικά έθιμα στις εορτές των Χριστουγέννων θεωρούνται τα Κάλαντα Χριστουγέννων, τα κάλαντα Πρωτοχρονιάς και τα κάλαντα Φώτων που ψάλλουν συνήθως μικρά παιδιά. Επίσης πολύ δημοφιλής είναι και τα Χριστουγεννιάτικα τραγούδια (διεθνή και εθνικά).

Χριστουγεννιάτικη διακόσμηση

Κύρια έθιμα στη διακόσμηση είναι ο στολισμός του δένδρου των Χριστουγέννων (διεθνές), η απεικόνιση Φάτνης της Γεννήσεως ή Φάτνη των αλόγων, το Αλεξανδρινό ή Αστέρι της Βηθλεέμ (διεθνές), το χριστουγεννιάτικο καράβι (ελληνική συνήθεια που έχει σχέση με την ενασχόληση των Ελλήνων με τη θάλασσα, αλλά και εκκλησιαστική αναφορά - η Εκκλησία συχνά συμβολίζεται με πλοίο), ο στολισμός, τα φώτα

των Χριστουγέννων (διεθνές) και το χριστουγεννιάτικο ημερολόγιο. Στην Ελλάδα το πρώτο χριστουγεννιάτικο δέντρο στολίστηκε στα βασιλικά ανάκτορα όταν ήταν βασιλιάς ο Όθωνας.

Φαγητά των Χριστουγέννων

Την περίοδο των Χριστουγέννων στην Ελλάδα προετοιμάζονται (και καταναλώνονται) ιδιαίτερα φαγητά και γλυκά, όπως η γαλοπούλα, το χριστόψωμο, η βασιλόπιτα, τα μελομακάρονα, οι κουραμπιέδες κλπ. που συμπληρώνουν το πατροπαράδοτο Χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Τοπικά έθιμα σε περιοχές της Ελλάδας

Στο διήγημα του "Τα χριστουγεννιάτικα τσαρούχια" ο Γ. Αθάνας έχει δώσει παραστατικά τη χρησιμότητα του εθίμου του σφαξίματος του χοίρου στην οικιακή οικονομία της Ρούμελης και όχι μόνο:

«Στα μέρη μας, γράφει, σφάζουνε τα θρεφτά γουρούνια την παραμονή των Χριστουγέννων. [...] το πετσί τους γδέρνεται, αλατίζεται και απλώνεται στον ήλιο. Απ' αυτήν βγαίνουν τα γουρνοτσάρουχα της φαμελιάς. Το πάχος γίνεται

γλίνα, οι χοντράδες γίνονται τσιγαρήθρες, κι έπειτα μένουν τα κόκκαλα για μαγειρευτά, τα εντόσθια για πηχτές και για ματιές, το κρέας για λουκάνικα και για παστουρμά. Μ' ένα καλό γουρούνι περνάει τον υπόλοιπο χειμώνα η φτωχοφαμελιά».

Στη Θεσσαλία, στη Ρούμελη, στο Μοριά αλλά και στη Νησιωτική Ελλάδα, κυρίως του Αιγαίου, χαρακτηριστικά της γιορτής των Χριστουγέννων ήταν το μακρύ άναμμα της φωτιάς (κρατάει όλο το Δωδεκαήμερο) που έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα κατά των καλικάντζαρων και των κακών πνευμάτων και το σφάξιμο και μαγείρεμα του γουρουνιού.

Όσοι δεν είχαν γουρούνι σφάζανε γίδα ή πρόβατο. Στόλιζαν το σπίτι με κλαδιά κέδρων και αγριοκερασιάς. Δεν λούζονταν, γιατί το θεωρούσαν γρουσουζιά, κι έβαζαν ένα αγοράκι να κάνει ποδαρικό.

Χρόνια πολλά

Η αναπαράσταση της φάτνης

Η γνωστή αναπαράσταση με τους μάγους να επισκέπτονται τον νεογέννητο Ιησού στη φάτνη μάλλον είναι ιστορικά ανακριβής, καθώς η Καινή Διαθήκη λέει ότι η επίσκεψή τους έγινε «εις την οικίαν» όπου βρισκόταν το «παιδίον» με τη Μαρία (Ματθ. 2:11). Αν το «παιδίον» σημαίνει παιδάκι ή αγοράκι τότε η λεπτομέρεια αυτή εξηγεί γιατί ο Ηρώδης διέταξε να θανατωθούν τα νήπια «από διετούς και κατωτέρω» και όχι απλώς τα βρέφη (Ματθ. 2:16). Κατ' άλλους, απλώς ο Ηρώδης έβαλε χρονικά όρια ασφαλείας για να επιτύχει με βεβαιότητα το σκοπό του. Για τους Ευρωπαίους και τους Βορειοαμερικανούς, το γεγονός της γέννησης του Χριστού συνδέθηκε με χιόνια και έλατα, που βέβαια δεν υπάρχουν στην Παλαιστίνη.

Έθιμα στη Βηθλεέμ

Η Βηθλεέμ όσο και τα Ιεροσόλυμα είναι οι πόλεις όπου γιορτάζονται τρεις φορές τα Χριστούγεννα.

Οι Καθολικοί και οι Διαμαρτυρόμενοι γιορτάζουν τα Χριστούγεννα την 25η Δεκεμβρίου σύμφωνα με το νέο Γρηγοριανό ημερολόγιο, ενώ οι Ελληνορθόδοξοι στις 7 Ιανουαρίου του νέου έτους, ημερομηνία που αντιστοιχεί στις 25 Δεκεμβρίου κατά το Ιουλιανό ημερολόγιο.

Η Αρμενική Ορθόδοξη Εκκλησία γιορτάζει τα Χριστούγεννα μαζί με τα Θεοφάνια στις 19 Ιανουαρίου, ημερομηνία που αντιστοιχεί στις 6 Ιανουαρίου κατά το Ιουλιανό ημερολόγιο.

Σήμερα στη γενέτειρα του Χριστού κατοικούν περίπου 35.000 Μουσουλμάνοι και 15.000 Χριστιανοί.

Νηστεία Χριστουγέννων

Πριν τα Χριστούγεννα στην ορθόδοξη εκκλησία προηγείται νηστεία 40 ημερών, η *Σαρακοστή των Χριστουγέννων* ή *Μικρή Σαρακοστή*, η οποία είναι λιγότερο αυστηρή από αυτήν του Πάσχα.

Ο δάσκαλος Δημήτριος Μέλης με τα παιδιά στην αυλή του τότε σχολείου (Δαφνώνας 1950)

Η ημέρα της εορτής του Αποστόλου Φιλίππου, στις 14 Νοεμβρίου, τελευταία μέρα πριν τη Σαρακοστή, στο λαϊκό καλαντάρι χαρακτηρίζεται ως *Μικρή Αποκριά*. Αυτή η ημερομηνία σε πολλές χώρες της Ευρώπης και Αμερικής θεωρείται ως έναρξη των εορτών των Χριστουγέννων.

Οικονομική σημασία των Χριστουγέννων

Στο σύγχρονο κόσμο τα Χριστούγεννα έχουν ιδιαίτερη σημασία για την καταναλωτική αγορά. Όλα σχεδόν τα έθιμα με κυριότερο αυτό της ανταλλαγής δώρων δημιουργούν σημαντική διακίνηση προϊόντων. Σε κάποια καταστήματα δε όπως αυτά που πουλάνε παιχνίδια, ο όγκος πωλήσεων κατά τη διάρκεια των γιορτών των Χριστουγέννων λέγεται ότι αγγίζει το μισό των ετήσιων πωλήσεων.

Τα «αγιοβασιλιάτικα караβάκια» της Χίου, μετεξέλιξη του χάρτινου караβιού που περιέφεραν μικρής ή μεγαλύτερης ηλικίας καλαντιστές για τις τραγουδιστές ευχές της νέας χρονιάς, έλκουν, ενδεχομένως, την καταγωγή τους, όπως και άλλα συναφή έθιμα του Αιγαιακού χώρου, από το τροχοφόρο πλοίο των Ανθεστηρίων, επί του οποίου εισερχόταν στην Αθήνα, αλλά και στις λοιπές Ιωνικές πόλεις ο θεός Διόνυσος με τη συνοδεία του.

Ωστόσο, στην πόλη της Χίου το έθιμο αυτό, από την εποχή των Βαλκανικών πολέμων και την απελευθέρωση του νησιού (1912 - επίσημη προσάρτηση στην Ελλάδα το 1913), απέκτησε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία διασώζονται και εξελίσσονται έως και τις μέρες μας...

Από την ηλεκτρονική εφημερίδα «Απλωταριά» <http://www.aplotaria.gr/agiovasiliatika-karavakia/>
Της Στέλλας Τσιροπινά (απόσπασμα)

Πρωτοχρονιάτικο караβάκι και το «πλήρωμα» μιας άλλης εποχής, στη ναυτομάνα Χίο

Καλοκαιρινές εκδηλώσεις

Φωτογραφίες-κείμενα

Το καλοκαίρι που πέρασε, οι εκδηλώσεις στο χωριό μας, κάτι παραπάνω από εντυπωσιακές.

Τα πανηγύρια μας είναι γνωστό ότι συγκεντρώνουν πλήθος κόσμου, με πρώτο αυτό του Αγίου Παντελεήμονα και σε λίγες μέρες αυτό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Φέτος, ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο.

Κορωνίδα όλων, η εκδήλωση μνήμης για τον Πέτρο Ι. Μαρτάκη, με το ωραιότατο θεατρικό «Παντρολογήματα» που ακολούθησε και η παιδική βραδιά την επομένη. Μια κατά κοινή ομολογία από πλευράς διοργάνωσης και τελικού αποτελέσματος εκδήλωση του Πολιτιστικού Συλλόγου Δαφνώνα Χίου.

Από μήνες πριν, είχαμε μιλήσει και μου ζητήθηκε να συνεργαστούμε σε ένα μικρό αφιέρωμα για τον Πέτρο Ι. Μαρτάκη, πριν το θεατρικό που θα παρουσίαζαν μέλη και φίλοι του Συλλόγου. Δέχτηκα με ικανοποίηση και το αποτέλεσμα επιβεβαίωσε για μια ακόμη φορά, ότι η συνεργασία όλων μας, φέρνει αποτελέσματα πάνω από κάθε προσδοκία. Ας περιγράψουμε όμως κάποια στιγμιότυπα από την εκδήλωση, συγχαίροντας εκ των προτέρων όλους τους συντελεστές.

Η Πρόεδρος του Συλλόγου Θεοδώρα Χαβιάρα, απηύθυνε χαιρετισμό και έδωσε συνοπτικά το πρόγραμμα της βραδιάς, αλλά και της επομένης.

Η ομιλία της Προέδρου

«Επίσημοι προσκεκλημένοι, αγαπημένοι μας συγχωριανοί, φίλες και φίλοι του χωριού μας, κυρίες και κύριοι, καλησπέρα σας.

Σας καλωσορίζουμε στην αποψινή μας εκδήλωση με αφιέρωμα στον αείμνηστο Πέτρο Μαρτάκη με την επιμέλεια του κυρίου Βαγγέλη Ρουφάκη και στη θεατρική παράσταση «Τα Παντρολογήματα» του συγγραφέα δασκάλου Κυριάκου Πρωάκη, σε σκηνοθεσία του κυρίου Δημήτρη Αυγουστίδη.

Μια επιθυμία του Κυρίου Ρουφάκη να κάνουμε αφιέρωμα στον Πέτρο Ι. Μαρτάκη και η νοσταλγία από τα μέλη του Συλλόγου να ξανανεβάσουμε θεα-

τρική παράσταση, ήρθαν κοντά και παντρεύτηκαν. Η πρώτη συνάντηση έγινε τον Οκτώβρη και έτσι οι ιδέες ξεκίνησαν σιγά-σιγά να γίνονται πράξεις. Ζητήσαμε συμμετοχές και αρκετά άτομα έδειξαν ενδιαφέρον και προθυμία να βοηθήσουν και να συμμετέχουν στη σημερινή εκδήλωση. Κάπου εκεί είχαμε την τιμή να γνωρίσουμε τον κύριο Δημήτρη Αυγουστίδη, που μας έφερε «Τα Παντρολογήματα» και προσφέρθηκε να μας βοηθήσει. Τα κείμενα μοιράστηκαν, τα μελετήσαμε και μετά το νέο χρόνο οι πρόβες ξεκίνησαν.

Περάσαμε ένα υπέροχο χειμώνα με πολύ όρεξη, ατελείωτο γέλιο, αρκετούς προβληματισμούς και άπειρη αγάπη!

Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Δημήτρη για την διδασκαλία, καθοδήγηση και υπομονή του. Την κυρία Στέλλα Παπαμιχαλάκη για την βοήθεια της σε κάθε βήμα των εκδηλώσεων του Συλλόγου και τον κύριο Βαγγέλη Ρουφάκη για το πλούσιο υλικό του, που πάντα προσφέρει απλόχερα.

Ένα ευχαριστώ και ένα μπράβο είναι λίγο για τους

ηθοποιούς μας και τις οικογένειές τους, που στερήθηκαν ώρες, ακόμα από τις πιο απλές οικογενειακές στιγμές τους. Όλα αυτά δεν πέρασαν απαρατήρητα.

Ευχαριστούμε όλους όσους ξενύχτησαν και ασχολήθηκαν με το «στήσιμο» και την οργάνωση για απόψε. Η επιτυχία μας οφείλεται σε κάτι κοινό που έχουμε όλοι: Την αγάπη για το χωριό μας, το Δαφνώνα!

Τα βιβλία με τίτλο «Χιώτικα Αφηγήματα» που μοιράστηκαν, είναι χορηγία του κ. Ρουφάκη τον οποίο ευχαριστούμε θερμά.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ για τα τρόφιμα που προσφέρατε απόψε, τα οποία θα δοθούν στην «κιβωτό του κόσμου». Η «Κιβωτός του Κόσμου» Ιδρύθηκε το 1998 από τον Χιώτη πατέρα Αντώνιο Παπανικολάου και είναι «Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός Ειδικής Μέριμνας και Προστασίας Μητέρας και Παιδιού», που δραστη-

Η Πρόεδρος Θεοδώρα Χαβιάρα, απευθύνει χαιρετισμό
Φωτογραφία Παντελή Μωρόμαλλου

στο χωριό μας τον Δαφνώνα

Βαγγέλη Ρουράκι

ριοποιείται πάνω στη μέριμνα παιδιών μου ζούσαν σε συνθήκες παραμέλησης και εγκατάλειψης, χωρίς ιατρική φροντίδα, χωρίς μέλλον, τα περισσότερα από μονογονεϊκές οικογένειες και πολλά χωρίς γονείς. Σύντομα και στο νησί μας στις εγκαταστάσεις του Αίπους, θα ξεκινήσει η νέα δομή παιδικής μέριμνας. Μας έχουν ενημερώσει από την «Κιβωτό» ότι όποιος επιθυμεί, μπορεί από της 21 Αυγούστου να συνδράμει στο έργο του πατέρα Αντωνίου και στην προσπάθεια κάλυψης των διατροφικών αναγκών των παιδιών που θα φιλοξενηθούν στο Αίπος, με λαχανικά και φρούτα για τα οποία υπάρχει μεγάλη ανάγκη. Ο Σύλλογός μας θα συνεχίσει να μαζεύει τρόφιμα και αύριο στην παιδική βραδιά που διοργανώνει όπου θα παρουσιαστεί ένα παιδικό μουσικοχορευτικό πρόγραμμα από τα μικρά μας με χορογραφίες εμπνευσμένες από τα τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι, με την επιμέλεια της γυμνάστριας Θένιας Βαρή. Θα ακολουθήσουν αθλοπαιδιές στις οποίες θα μπορέσουν να συμμετέχουν όλα τα παιδιά. Σας περιμένουμε αύριο στις 8.

Τώρα θα σας ζητήσω να βοηθήσουμε και να σεβαστούμε τους ηθοποιούς μας και όλους όσους έχουν δουλέψει για την σημερινή εκδήλωση, να πάρουμε τα παιδιά μας αγκαλιά και να κάνουμε όλοι μαζί ησυχία, ώστε να απολαύσουμε την εκδήλωση.

Ευχαριστώ πολύ!».

Κατόπιν ο... γράφων «επαιξε» τον μονόλογο που έγραψε για τον Πέτρο Ι. Μαρτάκη.

Ο μονόλογος για τον Πέτρο

(Βηματίζει, σταματά και κοιτάζοντας στον ουρανό, αρχίζει:)

— Πέτρο! Ε, Πέτρο! Έλα.

Το ξέρω, ότι είσαι εδώ, μαζί μας απόψε... Ξέρω ότι μας βλέπεις και μας ακούς! Θέλω όμως κι εγώ να σε βλέπω, λοιπόν θα κάτσω λιγάκι εκείνά, να βλέπω τη φωτογραφία σου, μια θα μιλά εσένα, μια στη φωτογραφία σου και θα τα βρούμε... Ωχ... (Καθίζει)

—Το περίμενες μωρέ Πέτρο, ότι τα παιδιά του χωριού, του αγαπημένου μας Δαφνώνα, μέσα από το Σύλλογό μας, θα 'ρχότανε και θα μου ζητούσανε να σου κάνουμε τιμητική βραδιά;

Μια... δασκάλα, εν τylene ξέρω δηλαδή, το σκέφτηκε και τότενε στο Σύλλογο κι αγκαλιάσανε την ιδέα κι ήρτανε και με βρήκανε και μου ζητήσανε λέει να βοηθήσω, γιατί... εγώ σε 'ξερα καλά' αφού είμεστενε φίλοι για 19 χρόνια. (Σηκώνεται) Τους ευχαριστώ πολύ όλους. Τους ευχαριστώ κι από μέρους σου.

Απ' ότι βλέπω (παρ' όλο που δε βλέπω καλά, δηλαδή), έχομε πάρα-πάρα πολύ κόσμο. Περισσότερους μπορώ να πω, απ' ότι περιμέναμε. Ήρτανε οι αθρώποιν ν' ακούσουνε είντα α πούμενε για σένα κι μετά λέει να δούνε... θέατρο. Έλα Χριστέ και Παναγιά! (Σταυροκοπιέται βηματίζοντας). Ηλωλαθήκανε;

Είν' ένας ξεμωραμένος απ' τα Θυμιάνα που κάεται αφ' το πρωί ως το βράδυ και γράφει κι ήγραψεν ένα έργο κι ευτοί θεν' να το παίξουνε

...έχομε πάρα-πάρα πολύ κόσμο. Περισσότερους μπορώ να πω, απ' ότι περιμέναμε...

λέει, τώρα. Και... α το παίζουνε, ακούς, Πέτρο; Ακούς; Α το παίζουνε λέει χωριανοί. Πίσω μου σ' έχω σατανά (σταυροκοπιέται). Θεατρίνοι είναι; Έχεις και τον άλλο τον πιο λωλό τον... τον Δημήτρη τον Αυγουστίδη και τους ξεσηκώνει. Α στο διάβολο, α με σκάσουνε...

(Ψάχνοντας στο κοινό) Απ' ότι βλέπω, χμ, Πέτρο, είν' εδώ κι ο αδερφός σου ο Σταυρινός, η γυναίκα του, η κόρη του η Γεωργία, ο άντρας της, τα παιδιά τος... Παρά 'κει ο Αλέκος, ο αζάδερφός σου, της θειας της Αγγελικής ο γιος, μωρέ, με την κόρην του την Αγγελική, τον άντρα της και τα παιδιά. Η Ιωάννα η αδερφή του με τα παιδιά και τα εγγόνια. Κι ο αζάδερφός σου ο Γιάννης κι ευτός οικογενειακώς. Η Σεβαστή, τα παιδιά, όλοι. Ήρταν όλοι μαζί να σε τιμήσουνε.

Εκείνά από πίσω στη σκάλα, στα σκοτεινά, κάθουντε ο Μπουρλής κι ο Τζαννής κι έχουν ομπρός τος ένα μισοκάρικο σούμα και το... τακτοποιούνε. Τος είπα των αφορισμένων νάρτουνε λιγάκι πιο κοντά, απ' τη μια λε, εν έχει καρέγλες να κάτσουνε, αλλά... ντρεπούντε. Ωχ, αδερφέ, α κάτω να σκάσω;

Έχομεν και πάρα πολλούς φίλους. Εκείνα μέσα βλέπω... εκείνος ο καθηγητής, ο ποιητής, ο συγγραφέας, μα κι ο άνθρωπος που ξέρει και κάμνει κάτι όμορφα μεζεδάκια με ψαράκια, ο Γεώργιος ο Διλιμπής.

Μεσ' το σκοτάδι, ε μπορώ να διακρίνω, αλλά περίμενα και το Σταμάτη τον Μανέ, τον συγκατοικό σου μωρέ στην Αθήνα τα χρόνια εκείνα, όταν είσαστε φοιτητές. Και μού 'λενε μια μέρα, ακούς Πέτρο μου, μού 'λενε μια μέρα πως κάθε Κυριακή ητινάζετε τα ντιβάνια κάτω κι επέφταν μιλιούνια οι κοριοί και τους εκάβγετε με πετρέλαιο...

Έχομεν κι άλλη μια, παλιά φίλη του Δαφνώ-

Ο συγγραφέας Κυριάκος Πρωάκης με τον γιο του ήταν εκεί

να, τη γλύπτρια Μαίρη Παπακωνσταντίνου, που είναι και γυναίκα της Ευρώπης. Και... θυμάσαι μωρέ, που ήδωκεν ένα σκόρδο σε έναν υπουργό κι εσύ ήγραψες πως το σκόρδο εμύριζενε... Ευρώπη; Εφτή.

Είναι πάρα πολύς κόσμος λέω. Αθρώποι που σ' αγαπούνε. Κι εσύ τους αγαπάς, το ξέρω. Μα κι εγώ τους αγαπώ. Γι' αυτό τος εμοίρασα ένα σωρό βιβλία. Αλήθεια! Εσένα σου το 'δειξα το βιβλίο; Περίμενε. Γιάδε είντα όμορφο που 'ναι! Δείχνει το βιβλίο) Με ζωγραφιστό οξώφυλλο κι άλλες ζωγραφίες που μας ήκαμενε ο Μπάμπης... (Καθίζει και ψυθιρίζει;) Είντα να σου κάμω μωρέ; Αφού ήφνες κι εν επρόλαβες να το δεις τελειωμένο; Και περάσανε κιόλας 11 χρόνια... Σα μεθαύριο ήτανε. Πέντε τ' Αυγούστου. Για φαντάσου...

(Σηκώνεται) Σε λιγάκι, α διεβάσωμεν κείμενα δικά σου κι α τα χαρούμεν όλοι μαζί. Εγώ τώρα, πρέπει να φύω.

Ω! Μια στιγμή, περίμενε. Έδεκείνην την προτομή που σούχα ταμένη, εν την εξέχασα. Μα σαν πούνε τώρα τα οικονομικά, άστα. Σου το ξαναλέω όμως, εν την εξέχασα.

(Στο κοινό) Αδέλφια Δαφνούσοι, αγαπητοί μας φίλοι. Ο Πέτρος Ι. Μαρτάκης, απόψε, είναι μαζί μας. Ολοζώντανος. Λένε, πως οι άνθρωποι πεθαίνουν, μόνο όταν τους ξεχάσουμε. Κι όπως καταλαβαίνετε, εμείς δε θα ξεχάσουμε τον Πέτρο, ούτε θα αφήσουμε να ξεχαστεί.

Ευχαριστώ».

Κατόπιν, η Μαριάντζελα Γιαννουλάκη, η Μαριάννα Καλεώδη, ο Δημήτρης Αυγουστίδης και η Λαμπρινή Κωστοπούλη διάβασαν βιογραφικό, κείμενα και ποιήματα του αείμνηστου Πέτρου από παλαιότερα τεύχη του Περιοδικού μας. Έκλεισε ο γράφων, με τον «Αποχαιρετισμό» που είχε γράψει τότε που ο Πέτρος έφυγε ξαφνικά...

Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Αυγουστίδης, διαβάσει «Πέτρο»

Γιάννης Περρίκος

Συγγραφέας, ανώτ. υπάλληλος της
Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου

Κι έφτασε η ώρα για τα «παντρολογήματα». Μια παράσταση που εντυπωσίασε τους πάντες. Οι ηθοποιοί, ο ένας καλύτερος από τον άλλο. Τα σκηνικά, τα κοστούμια, το μακιγιάζ, η μουσική... Όλα τέλεια. Δεν είχαν να ζηλέψουν το παραμικρό από επαγγελματίες. Συγχαρητήρια σε όλους. Ήταν υπέροχοι.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούν οι συντελεστές αυτής της επιτυχίας.

Συγγραφέας: Κυριάκος Πρωακης
Σκηνοθεσία: Δημήτρης Αυγουστίδης
Βοηθός Σκηνοθέτη: Στέλλα Παπαμιχαλάκη
Σκηνικά-Ενδυματολ.-Photo styling: Σοφία Καμπούρη
Μουσική-Τραγούδι: Λαμπρινή Κάμπουρα
Φωτογραφία: Παντελής Μωρόμαλος
Βίντεο-Μοντάζ: Ζαμπέλα Χαβιάρα
Μακιγιάζ: Αυγούστα Γερμάνη
Κομμώσεις: Δέσπ. Μέλη-Πόπη Δημητρακοπούλου
Έπαιξαν:

Σωτήρης: Μιχάλης Μέλης
Αφρούλα: Δέσποινα Μέλη
Κωστής: Νίκος Κ. Χαβιάρας
Μαρού: Κατερίνα Χαβιάρα
Στρατής: Νίκος Δ. Κωστοπούλης
Ξενιώ: Ελευθερία Παπαμιχαλάκη
Σαραντινή: Ειρήνη Φουστάνα
Ασημούλα: Πόπη Δημητακοπούλου
Κυριακώ: Θένια Βαρή
Σόφη: Μαριάννα Καλεώδη

Την επομένη, στην παιδική βραδιά, χαρήκαμε τα παιδιά μας σε μουσικοχορευτικά και σκετς. Ακολούθησαν αθλοπαιδιές και το ωραίο πρόγραμμα έκλεισε αφήνοντας ευχαριστημένους μικρούς και μεγάλους. Την οργάνωση και την ευθύνη του προγράμματος της βραδιάς, είχε η γυμνάστρια Θένια Βαρή η οποία και μας παρουσίασε τα παιδιά με ένα ωραίο τρόπο, μιλώντας σε παιδιά, γονείς και παρευρισκόμενους.

Συγκεντρώθηκαν και αρκετά τρόφιμα!

Συγχαρητήρια σε όλους και σε άλλα με καλό.

Από την παιδική βραδιά

Χαμόγελο της ημέρας, κατάλευκο κι ευωδιαστό που σε συνοδεύει στο άγνωστο.
Μοιάζει της Χιώτισσας παιδούλας που κρατεί στη γλώσσα και τα δοντάκια της, μαστίχι που χλωρό αστράφτει όπως το φως της αστραπής και του βουνίσσιου χιονιού τη λάμψη.
Κρυστάλλινο κι ανόθευτο το πνεύμα σου, ζωγράφει και τραγουδιστή του σκίνου, στα σπλάχνα σου βλασταίνουν τα πηξάρια, ριζοβολούσαν στ' άχρονα του θρύλου, σε λάβες ηφαιστειών και πετρώματα, της μαστιχιάς το θαύμα και το βάλσαμο φτωχών της αγροτιάς μαξούλι υγείας φίλος, παραστάτης, γλυκό βάσανο, και Πρωτομάρτυρα Αγίου δάκρυ αναστάσιμο.
Μ' ένα σκινόκλαδο πολύφυλλο να στάζει δάκρυα-αστράκια λαμπερά κρατώντας, σύντομα θα τους βρεις όσους αγάπησες, στοχάστηκες, συντροφικά, πονετικά μεσ' τα γραπτά σου να σε καλοδεχτούνε με γαλήνη, χωρατά της Χίου, σε χώρους πέρα απ' τη Σιωπή.

Κώστας Αμπανούδης

Η εποχή μας

Ανεβάζουμε την πέτρα στο βουνό σαν τον Σίσυφο για να ξανακυλήσει και ν' αρχίσουμε απ' την αρχή.
Αγωνιζόμαστε να πιάσουμε την εποχή μας, όμως αυτή δεν ήρθε ακόμη.
Στο βάθος του ορίζοντα μας περιμένει, γεμάτη λευτεριά κι αγάπη.
Κάθε πρωί καινούργιος αγώνας.
Κάθε βράδυ καινούργιο σκοτάδι.
Πόσες φορές θ' ανατείλει ακόμη ο ήλιος;
Ποιος ξέρει;
Καμιά εποχή δεν έχει τόση κόπωση, τόση δίψα, τόση προσμονή, όση τη στιγμή τούτης της εποχής, της αγωνίας και του αγώνα.

10/11/75

«Απαντα (Ανέκδοτα)»

Γιάννης Μουτάφης

Μεγάλη η επιτυχία της Euroclassica-Ομηρικής Ακαδημίας

Πρωτοφανής η συμμετοχή του χιακού λαού

Με μεγαλύτερη συμμετοχή κόσμου και λαμπρότερη από κάθε άλλη φορά, το περασμένο καλοκαίρι η Euroclassica-Ομηρική Ακαδημία.

Οι φίλοι μας, ελληνιστές επιστήμονες με τους φοιτητές τους, υπερήφανοι για την ελληνική τους παιδεία και γλώσσα που πολλοί ομιλούν, ήλθαν και πάλι. Τους ακούσαμε και γίναμε και αυτή τη φορά κοινωνοί γνώσης, από ανθρώπους που καθημερινά, για πολλά χρόνια, μελετούν τον Θείο Ποιητή Όμηρο και την Ελληνική Γραμματεία. Συγχαρητήρια σε όλους, διδάσκοντες και διδασκόμενους.

Στα δεκαπέντε χρόνια συμμετοχής μου στην Ακαδημία, πολλές χαρές, γιατί όχι και πίκρες έχω γευθεί. Στο τέλος όμως η ικανοποίηση είναι μεγάλη, βλέποντας καθηγητές και φοιτητές από όλο τον κόσμο, να υποκλίνονται στο μεγαλείο της Πατρίδας μας και του Πολιτισμού της. Ενός Πολιτισμού που όλοι θαυμάζουν και θέλουν να γίνουν κοινωνοί και συμμετοχοί.

Αφού ευχαριστήσω και συγχαρώ την Δρ Μαρία-Ελευθερία Γ. Γιατράκου κι όλους όσους δουλεύουν μαζί της για την επιτυχία του Συνεδρίου ή προσφέρουν με οποιοδήποτε τρόπο, θα αναφερθώ μόνο στην θεατρική ομάδα «Selena» του Λυκείου Carlos III από την Ισπανία.

Τα παιδιά έδωσαν τη θαυμάσια παράσταση «Ελένη» του Ευριπίδη, στο αίθρι-

ο του Μεγάρου «Μαρία Τσάκος», με την καθοδήγηση του Προέδρου της Euroclassica Jose Luis Navaro και της συζύγου του Gemma Lopez.

Ο χώρος ήταν ασφυκτικά γεμάτος μέχρι την είσοδο και καταχειροκροτούσαν όλοι συγκινημένοι όταν σε κάθε σκηνή, ο ηθοποιός ξεκινούσε μιλώντας για λίγο, άπταιστα Ελληνικά. Απέδωσαν δε το ρόλο τους όλοι, άψογα. Προσωπικά, εντυπωσιάστηκα. Ρώτησα τη μεγάλη πρωταγωνίστρια του Ελληνικού Θεάτρου Κατερίνα Χέλμη, που με τον σύζυγό της Ακαδημαϊκό Κωνσταντίνο Σβωλόπουλο, ήταν στην πρώτη σειρά, να πάρω τη γνώμη της. Δήλωσε κι εκείνη το ίδιο εντυπωσιασμένη και συνεχάρη τους υπευθύνους.

Μετά την παράσταση ο Δήμος Χίου δια χειρός του Προέδρου του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δημητρίου Μάντικα, απένειμε τιμές στην θεατρική ομάδα, τον Πρόεδρο Navaro και ανακήρυξε Επίτιμη Δημότη Χίου την κυρία Lopez.

Την επομένη στο Ομηρείο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου, η τελετή λήξης. Ακούσαμε τον Πρόεδρο της Euroclassica να ομιλεί ελληνικά για το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα. Στη συνέχεια, φοιτητές απ' όλο τον κόσμο, απήγγειλαν αποσπάσματα από τα Έπη του Ομήρου σε πολλές γλώσσες.

Απενεμήθησαν διακρίσεις, αποδεικτικά συμμετοχής και σπάνιες εκδόσεις.

Στο ξενοδοχείο Χανδρή το αποχαιρετιστήριο γεύμα. Συγκίνηση, αγκαλιές, ευχές για καλή αντάμωση το επόμενο καλοκαίρι, από τις 10 έως τις 19 Ιουλίου 2015.

Θα είμαστε και πάλι εκεί και σας παροτρύνουμε να έλθετε κι εσείς. Θα σας περιμένουμε. Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να επικοινωνήσετε και με το Περιοδικό μας.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Πίσω από τη μπλούζα του θιάσου, οι παραστάσεις ανά έτος

Η Ελένη και ο Χορός σε μια χαρακτηριστική σκηνή στο αίθριο του «Μαρία Τσάκος»

Ο Πρόεδρος της Euroclassica Jose Luis Navaro, η σύζυγός του Gemma Lopez και παιδιά του θιάσου

Ανδρέας Αξιωτάκης

Γεννιέται κατακτητής. Κι αν η ζωή του αρνηθεί τις μεγάλες ευκαιρίες πλούτου και καταγωγής, αυτός με τη δύναμη της ψυχής και το σίδερο της θέλησης, στον μεγάλο ορίζοντα όσο χωρά η ζωή του, θα φτιάξει με ηλιαχτίδα θα 'λεγα ένα φωτεινό πέρασμα και έργο άξιας παρουσίας.

Από το μεγάλο άνοιγμα της ζωής του, θα 'θελα να καταγράψω δυο πρωταρχικές προσπάθειές του.

Είχε το όραμα, είχε τη δύναμη, είχε τη θέληση. Μια βιβλιοθήκη όσο μικρή και να 'ναι, θέλει βιβλία.

Το καύχημα του Δικαστικού Σώματος, μοναδικό στα χρόνια μας, ο Δημήτρης Λινός, Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, μου είπε: «Μια μέρα χτύπησε το κουδούνι στο σπίτι μας στο Βαρβάσι. Άνοιξα και είδα δυο νεαρά παιδιά, μαθητές, να κρατούν ένα πανέρι, από αυτά που μαζεύαμε λουλούδια από τις νοικοκυρές της γειτονιάς για το στόλισμα του Επιταφίου. Τους κοίταξα με αμηχανία, γιατί βρισκόμασταν μακριά από τη Μεγαλοβδομάδα.

«Μήπως έχετε βιβλία που δεν τα χρειάζεστε πια;». Την εποχή εκείνη εκδιδόταν η Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου και από μπέρδεμα παράγγειλα δυο φορές τον ίδιο τόμο. Χωρίς απόκριση πρόσφερα το ένα. Δε θα ξεχάσω τη χαρά τους. Ίσως έβλεπαν πρώτη φορά τόσο ογκώδες βιβλίο. Γέμισε το πανέρι τους κι όλο χαμόγελα και χαρά έφυγαν αφήνοντας πλήθος ευχαριστίες».

Έτσι με τέτοια δύναμη αγάπης, χρήση χρόνου και άδολου κόπου στήθηκε το μεγάλο έργο του Φάρου. Και βέβαια, ύστερα, οι έχοντες νουν και γνώση και μέσα, πρόθυμα προστρέχουν ως μεγάλοι δωρητές, γιατί διαπιστώνουν πως η προσφορά τους θα αυγατίζει πρόοδο και πολιτισμό.

Επιθυμώ να φανερώσω μια ακόμη προσφορά της αξίας, πέρα από την αναγέννηση μιας περιοχής, ξεκολλώντας την από την κουζίνα, το πλυσταριό και την αέναη μικρολογία. Γνωρίζοντας την δύναμη του ενός επαΐοντος. Την χαμάλικη προσφορά του μπροστάρη. Του απαραίτητα κατάλληλου να κρατά μια θέση ζωής ζωντανή...

Με ακάματη επιμονή στον τότε Μητροπολίτη

Χίου, παρακαλούσε να ευδοκήσει, να χειροτονήσει τον αγαπητό τοις πάσι π. Νεκτάριο. Ο τότε, χειροτονούσε όποιον εύρισκε μπροστά του κι όμως για τον αγαπητό μας, άρνηση ανυπόστατη.

Δυστυχώς ο Συγχωρεμένος έχοντας σαν σύνθημα ζωής «δεν ενοχλώ, μη με ενοχλείτε», είχε ένα χάρισμα Θεού από διάκονος. Να 'χει φωνάρα. Και πόσο την εξυπηρετούσε, το ξέρουν τα μικρόφωνα. Του ήταν αδιανόητο κάποιος άλλος να 'χει το ίδιο χάρισμα Θεού και κατά σύμπτωση κάπου να συλλειτουργούν. Έτσι αρνιόταν επίμονα κι ως χειροτονούσε και ντραγάτες.

Ο Ανδρέας δε σταματούσε τις παρακλησίες, με το θάρρος που του πρόσφερε η γνωριμία μαζί του.

Περιοδεύοντας ως Σχολικός Σύμβουλος στη Σάμο και επισκεπτόμενος τα μοναστήρια, ένας ηγουμένος μου είπε, ότι είχε αλληλογραφία με ένα παλληκάρι από τη Χίο και σκέπτεται να τον προσκαλέσει. Σε συνάντηση με τον Ανδρέα, του είπα όσα γνώριζα με την πικρή παράκληση: «Άγιε Χαράλαμπε, βοήθα να μην τον χάσουμε».

Ο Ανδρέας συνάντησε τον Μητροπολίτη, του εξέφρασε την στεναχώρια και πίκρα του και μαζί με άλλα, κατάφερε να πάρει την υπόσχεση της χειροτονίας.

Ας αναπαύει ο Θεός την ψυχή του και γι' αυτήν την αγιαστική και καρποφόρο ενέργεια.

Γ. Διλιμπής

Ανδρέας Στυλ. Αξιωτάκης

Ο αείμνηστος Ανδρέας Αξιωτάκης υπήρξε εκτός των άλλων, αναγνώστης και φίλος του περιοδικού μας. Πάντοτε με το γλυκό του χαμόγελο κι ένα καλό λόγο για τη δουλειά μας, μας εμπύχωνε και μας συμβούλευε. Μακροσκελείς και επαινετικές οι επιστολές που κατά καιρούς μας έστειλε. Κάποιες, δημοσιεύθηκαν στα τεύχη 5 και 10 αντίστοιχα.

Αξέχαστες οι ομιλίες και οι ξεναγήσεις του κάθε χρόνο στην Euroclassica-Ομηρική Ακαδημία, σε Νέα Μονή και Ανάβατο.

Στη σκέψη μας θα μείνει Αθάνατος...

Κραυγή της Χίου σ' αυτούς που την ξεχνούν τα καλοκαίρια

Από το βιβλίο της Άννας Α. Σουρέ «Σκίτσα Ζωής» Άθρα-Πι, Χίος 2002

Ε, συ Νησιώτη που περνάς
τόση ζωή στα ξένα
μέσα στις τόσες έγνοιες σου
θυμήσου με και μένα...

Είμαι η Χιός η ζηλευτή
το μοσκοβόλητο νησί
-καλοκαιράκι δεν αργεί
και μην το αμελήσεις
το εισιτήριο για τη Χιό
γρήγορα να φροντίσεις,
-«Πού πας» σαν σε ρωτούνε
να λες: «με καρτερούνε».

- Σε καρτεράει το Στοιχειό
γλυκό κι ονειρεμένο
που κάθε βράδυ ξενυχτά
στον Κάμπου τις σιωπές
κι ακούς των γρύλων το γρι-γρι
του κλωξαριού μου τη φωνή
μεσ' απ' του πεύκου ένα κλαδί
κι απέ τις στέρνες κρυφακούς
των βατραχιών κουσέλια...

Του φεγγαριού η φεγγοβολή
σ' αλώνια και σ' αμπέλια...
Στους λόφους μας και στα βουνά
του ήλιου τ' αγκαλιάσματα
και ζωγραφιές τα δειλινά
παν' απ' τον Κουτρουλόμυλο,
τον Κορακάρη κι αψηλά
των Βρονταδούσικων βουνών
η ψιλοκαταχνιά...

Κι ο Κοκκαλάς; τον ξέχασες;
τα φουριαστά νερά του
μ' όσες φτυαριές κι αν του δώκαν
οι αθρώποι στα πλευρά του
χειμώνες τα κουντρουβαλά ...
μα για τα καλοκαίρια μου
φυλάει τα καλά του:
την εμορφιά της ερημιάς!
με καλαμιές, με βούρλα
της αμπεριάς (γαζίας) τη μυρουδιά
που σου γλυκαίνει την καρδιά
τις τσικουδιές, τις λυγαριές
τις καρπερές βατομουριές
και του ευκάλυπτου η χαρά.
Σε μια γωνιά μίαν εκκλησιά

και πόσοι αμίλητοι μιλούν
με τη δική τους τη μιλιά...

Πόρτες και καγκελόπορτες
με σκάρπες, πηγαδάκια
κι αυτά τα μισογκρέμιστα
χτιστά πάνω στις βότες τους
παλιών καιρών σπιτάκια,
αρχοντικά κρυμμένα
πόσα δεν λεν στον Κοκκαλά
πόσα κι αυτός δεν μурμουρά
-όπως τραβά στη Λευκωνιά-
για χρόνια περασμένα...

Απ' τον Παρθένη κι αν περνάς
εν', είν' καθόλου πια μελάς
έχει και 'κείνος εμορφιές
που τις μιλούνε ποιητές
δρομάκια, γεφυράκια
με ροδοδάφνες, λυγαριές
κι απέ τους τοίχους φυλλωσιές
που κρέμονται για να σου λεν
«ποφάνηκες και παλι;»
και σε ξεπροβοδίζουνε
ως όξω στ' ακρογιάλι.
Αμέ το καρο; το χεις δει;
όρτιο στις ροδοδάφνες
σε μια γωνιά του ποταμού...
-σου 'ρκεται να το κλέψεις!
κι ε θέλει πια πολλή μεριά
κάπου να το βολέψεις ...
Μίαν άλογο, μια γάδαρος
κι άλλη φορά κατσικά
κατω στην κοίτη βόσκουνε

κάθε που θα περάσεις
και σε κοιτούνε με ψυχήν ...
και κάμνουνε μίαν ζωγραφιάν
που αν είσαι και ρομαντικός
το νου σου α τότε χάσεις.
Το «καλημερα» που θ' ακούς
στην κάθε πατουσιά σου
δίνει στην όψη σου εμορφιά
χαρά μες στην καρδιά σου.
Μα κι όταν πέσει το βραδύ
κι ο ήλιος στα βουνά χαθεί
πάλι δε μένεις μόνος:
στα Μοναστήρια οι προσευκές...
κι οι νυχτερίδες οι τρελές
κρυφτούλι παίζουνε με τις σκιές
κι ά σταματήσουν την αυγή
άλλος χορός θα κάμει αρκή
τα χελιδόνια-σαϊτιές
α κόβουν βόρτες, βιαστικές
να σκίζουν τον αγέρα
στο δρόμο σου για στη δουλειά
α σου κρατούνε συντροφιά
ώσπου να γύρει η μέρα.

Είμαι η Χιός η ξακουστή...
-νεραϊδογέννητο νησί
μέσα μου στοίχειωσες κι εσύ...
Και το δικό μου πέλαο
όση ώρα τ' αγναντεύεις
στα μυστικά του αχόρταγα
να μπεις και συ γυρεβγεις...
Να νοιώσεις στην αντάρα του
στο κύμα του όταν σκάζει
πώς έναν άχτι μυστικό
πάνω στα βράχια βγάζει ...

Κι όταν μπροστά σου απλώνεται
σα λίμνη γαληνάτη
μια κούπα λάδι αρίκνωτο
μ' ασπρογαλάζιο χρώμα
και σου μερώνει την ψυχή
και χαίρεται το μάτι
μικρές πλεούμενες χαρές
και βλέπεις τις αντίκρυ αχτές...
μέσα σου λέει μια φωνή
«έχομ' ελπίδα ακόμα»...

Αέρηδες μοσκομύριστοι
οι αύρες, τα μελτέμια

σε λευτερόνουν με φιλιά
απέ την κάθε σου έγνοια.
Τα σύγγεφα στη βιάση τους
φεύγουν ανάρια-ανάρια
κι είναι πουλάρια ολόλευκα
με δίχως χαλινάρια.

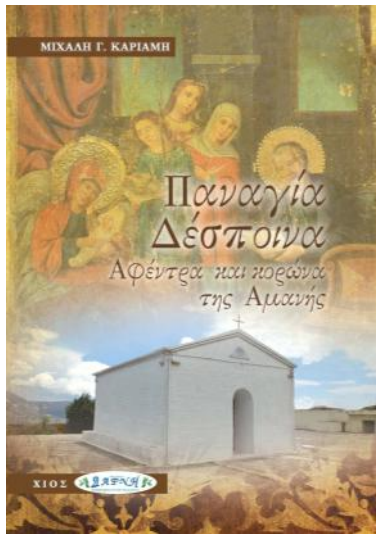
Αμέ για τ' άστρα είντα να πω;
είναι τόσο κοντά σου!
έτσι τα χέρια κι άπλωσες
τα παίρνεις στην ποδιά σου.
Ποξέχασες βρε το Στοιχειό
που σε μαγεύγει μες στη Χιό;
Ηξέχασες τη Χώρα μου
πλάτανο και βουνάκι
κι εκείνη την Απλωταριά;
θυμήσου την λιγάκι
ηξέχασες και τα γλυκά
του Σαραντή; Κοράκη;
σάματις η σουμάδα μας
στου γάμου τις χαρές;
-ηβλόγησεν μου ο Θεός
τις πικραμυγδαλιές...
τα ούζα μας; τ' ανθόνερα;
ροδόσταμα, λικέρια,
που την παράδοσιν κρατούν
πάππουν προς πάππουν χέρια;
το παγωτό του «Κρόνου» μας;
-στον κόσμο άλλο εν έχει!
η συνταγή 'ναι μυστική
μα χιώτικη και σπιτική
κι άλλος εν την κατέχει.
Τους λουκουμάδες παρακαί
που σου τρυπούν τη μύτη;
τους δρόμους, το λιμάνι μου;
το Πατρικό σου σπίτι;

Ηξέχασες βρε τα χωριά
που μείνανε δίχως μιλιάρια
γιάντα τα επαράτηκεν
η νέα μας γενιά
κι η γη τος εμαράτζωσεν
απέ τα γερατειά;
και δύναμιν εν έχουν
τα χώματα τ' ανθίσουν
μα κι απ' τα μαστιχόδεντρα
ποια μείναν να δακρύνουν;

Αχ είμ' εγώ που σου μιλώ
είμαι η Γη σου! είμαι η Χιό
είμαι η Νεράιδα, το Στοιχειό
που σου 'χω γίνει φυλαχτό...

Ακόμη ένα βιβλίο από τη «Δάφνη»

Ακόμα ένα βιβλίο από τις εκδόσεις Περιοδικό «Δάφνη», χωρίς να το καταλάβουμε, αφού, με τρέλα μοιάζει σήμερα τέτοια αποκοτιά. Σαν παραμύθι ξεκίνησε και να, που η «Δέσποινα» βοήθησε και έγινε πραγματικότητα το βιβλίο σε λιγότερο από τρεις μήνες...

Ένα κείμενο που μου έστειλε ο φίλος και συνεργάτης καπετάν Μιχάλης Καριάμης να δημοσιεύσω στην προηγούμενη «Δάφνη», ήταν η αφορμή. Κατάλαβα διαβάζοντάς το, ότι είναι απόσπασμα από μεγαλύτερη εργασία και όταν τον ρώτησα μου διευκρίνισε ότι είχε συγκεντρώσει από χρόνια υλικό για ένα βιβλιαράκι, αλλά λόγω καταστάσεων ήταν αδύνατο να εκδοθεί. Ζήτησα τα κείμενα και είδα ότι το υλικό αν και αταξινόμητο, έκρυβε ιστορική και λαογραφική αξία.

Τα οικονομικά βέβαια δεν επιτρέπουν ακροβασίες και ζήτησα την άδεια να το νοικοκυρέψω κάνοντας κάποια επιλογή στο υλικό, να φτιάξω ένα βιβλιαράκι, να τυπώσω λίγα αντίτυπα για να βάλουμε στο αρχείο μας και σε καλύτερες εποχές να επιχειρούσαμε «μαζική παραγωγή». Όσο όμως προχωρούσα, τόσο πιο ενδιαφέρον γινότανε το βιβλίο και αποφάσισα να κάνω μερικές επισκέψεις στην Αμανή για φωτογραφίες και συμπληρωματικό υλικό.

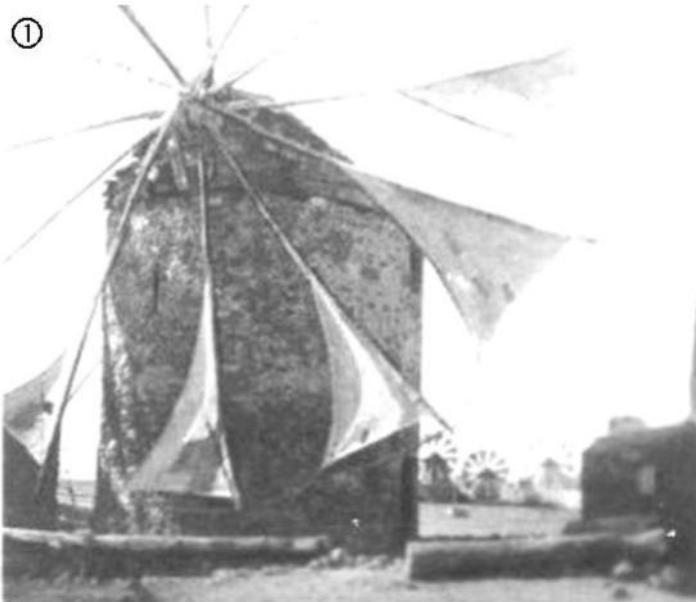
Ενθουσιάστηκα και πάντα σε συνεννόηση με τον συγγραφέα, σε συναντήσεις μου στην Ποταμιά, συζήτησα, αν θέλουν να πάρουν και να εκμεταλλευθούν μέρος των βιβλίων για την Αδελφότητα «Παναγία Δέσποινα» της Ποταμιάς, πληρώνοντας στο τυπογραφείο το κόστος εκτύπωσης της ποσότητας των βιβλίων που θα έπαιρναν. Συμφωνήσαμε άτυπα, να πάρουν 300 βιβλία. Κρατήσαμε τακτική επικοινωνία και εμείς προχωρήσαμε σε εκτύπωση 500 αντιτύπων, περιμένοντας πάντοτε να συνεδριάσει η αδελφότητα στις 10 Αυγούστου, να εγκρίνει ή όχι την εκταμίευση των χρημάτων. Μέχρι σήμερα (29 Οκτωβρίου) που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι έως τότε λαλίστατοι φίλοι μας της αδελφότητας, τηρούν σιγήν ιχθύος και δεν θεώρησαν σκόπιμο να κάνουν ένα τηλεφώνημα στον συγγραφέα ή τον εκδότη... Τους ευχαριστούμε!

Εμείς είμαστε υπερήφανοι και συγκινημένοι, που αφήνουμε στην χιακή βιβλιογραφία ένα ακόμη πόνημα. Εμφανής άλλωστε η συγκίνηση και στην αναμνηστική φωτογραφία, κατά τη συμβολική παράδοση του πρώτου βιβλίου από τον εκδότη στο συγγραφέα. Η φωτογραφία ελήφθη στη Λαγκάδα της Χίου, στις 6 Αυγούστου 2014 και ώρα 11:43 π. μ.

Βαγγέλης Ρουφάκης

①

Ανεμόμυλοι, τότε

Φωτογραφίες-κείμενο

Μύλους από τα χρόνια που «γύριζαν» διαλέξαμε να παρουσιάσουμε στο σαλόνι αυτού του τεύχους. Ιδιαίτερο βάρος δόθηκε στα γνωστά «Μυλαράκια» προς το νοσοκομείο της πόλης, από φωτογραφίες και κάρτες μιας άλλης εποχής, που βρέθηκαν στο αρχείο μου...

- 1) Ένας μύλος τότε που «γύριζε», έξω από το βυρσοδεψεία και στο βάθος οι γνωστοί μας μύλοι.
- 2) Οι γνωστοί μας μύλοι που στάθηκαν πιο τυχεροί και επισκευάστηκαν επανειλημμένα έστω και με πολλές αστοχίες και προχειρότητες.
- 3) Κι άλλοι μύλοι, αυτοί που σήμερα στέκουν φθαρμένοι απ' το χρόνο, έξω από τα βυρσοδεψεία Ζαφειράκη.
- 4) Σφαγεία, ταμπάκια (βυρσοδεψεία), μύλοι, νοσοκομείο, στο βάθος τα βουνά. Ενδιάμεσα, χωράφια με δέντρα. Δεν είχε αρχίσει ακόμη η δόμηση, άναρχη εν πολλοίς, που αλλοίωσε την φυσιογνωμία του όμορφου τόπου μας.

②

③

④

που... «γύριζαν»

Βαγγέλη Φουφάκη

- 5) «Σκουλλημένος» ο μύλος του Δαφνώνα (με τα πανιά του τυλιγμένα). Πιασμένη από τα συρματόσχοινα, η κόρη του τελευταίου μύλωνά Γεωργίου Σ. Χαβιάρα, Σταματία. Ο φωτογράφος Μαξ Ρεντιάνης σημειώνει: «Αποψις χωρικού μύλου Δαφνώνος εν καιρώ χειμώνος. ___ Χίος».
- 6) Ο μύλος του Δαφνώνα με ανοιχτά τα πανιά. Ακόμη μια καλλιτεχνική φωτογραφία του Μαξ Ρεντιάνη.
- 7) Μύλος των Θυμανών ανατολικά του χωριού, που φωτογράφησε ο Μαξ Ρεντιάνης κατά τη διαδρομή, σε επίσκεψή του στους Αγίους Αναργύρους.

Οι πολλοί μύλοι στο νησί μας καταρρέουν. Οι υπεύθυνοι, δεν έδωσαν σημασία για τη διάσωσή τους, πλην λιγοστών εξαιρέσεων. Και δεν αναφέρομαι στο σήμερα που η οικονομία μας ίσως δεν το επιτρέπει. Τότε που τα χρήματα έρρεαν άφθονα, οι αιρετοί μας, περί άλλων ετύρβαζαν...

Του συνεργάτη μας
Αντόνη Τενέδιου,
Σκαλοχώρι, Λέσβου

Δόξα εν υμίοις Θεώ και επί γης ειρήνη...

Μια αληθινή χριστουγεννιάτικη ιστορία που συνέβη κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, στο φοβερό Δυτικό Μέτωπο. Ήταν παραμονή των Χριστουγέννων του 1914. Οι αντιμαχόμενες στρατιωτικές μονάδες άφησαν τα όπλα. Βγήκαν από τα χαρακώματα και αυθόρμητα έκαναν μεταξύ τους εορταστική ανακωχή!

Ήταν παραμονή των Χριστουγέννων του 1914 στο Δυτικό μέτωπο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το Δυτικό μέτωπο, άρχιζε από τις παραλίες της Φλάνδρας του Βελγίου και έφθανε ως τα γαλλοελβετικά σύνορα. Κάλυπτε μια απόσταση 800 περίπου χιλιομέτρων. Την εποχή εκείνη οι ισχυρές χώρες της Ευρώπης ήρθαν αντιμέτωπες. Αιτία ήταν η ακόρεστη απληστία. Ζητούσαν να εξασφαλίσουν περισσότερες πρώτες ύλες για τις βιομηχανίες τους αλλά και νέες αγορές. Γι' αυτό η Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία και Αυστρία ενεπλάκησαν στο Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο (1914-1918).

Το αποτέλεσμα ήταν να σκοτωθούν και να τραυματιστούν πολλά εκατομμύρια ανθρώπων. Η αφορμή για το πόλεμο δόθηκε από τη Σερβία. Ο Σέρβος εθνικιστής φοιτητής Γαβριήλ Πρίντσιπ δολοφόνησε τον Αρχιδούκα της Αυστροουγγαρίας Φραγκίσκο-Φερδινάνδο και τη γυναίκα του στο Σεράγεβο της Βοσνίας (της πρώην Γιουγκοσλαβίας). Η αρχή έγινε όταν τον Αύγουστο 1914 επετέθη η Αυστρία κατά της Σερβίας. Η σύρραξη γενικεύτηκε. Ο πόλεμος έγινε σε δυο μέτωπα. Στο Δυτικό μέτωπο τα Γερμανικά στρατεύματα πολεμούσαν τους Γάλλους και Άγγλους.

Το χιόνι που είχε πέσει από νωρίς σε όλη τη περιοχή των χαρακωμάτων πάγωσε. Παντού θανατερό κρύο και παγωνιά. Οι Άγγλοι στρατιώτες με τα όπλα στα χέρια στοιβαγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλο βρίσκονταν μέσα στα χαρακώματα που είχαν σκάψει από νωρίς. Νηστικοί και συλλογισμένοι περίμεναν την επίθεση των Γερμανών. Οι επιχειρήσεις στο Δυτικό μέτωπο είχαν βαλτώσει. Αλλιώς τα σχεδίαζαν επί χάρτου οι επιτελείς. Άλλα συνέβαιναν στη πραγματικότητα. Η προέλαση των Γερμανών είχε ανακοπεί από τις δυνάμεις της ANTANT. Είχαν περάσει ήδη 4 μήνες από την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου. Στο φοβερό Δυτικό μέτωπο υπήρχαν εκατοντάδες χιλιάδες αντιμαχόμενοι. Γερμανοί κατά Άγγλων και Γάλλων. Και να! Έφθασε η παραμονή των Χριστουγέννων του 1914. Ήταν μια βραδιά νυχρή και παγωμένη. Κανένας φαντάρος δεν μιλούσε. Το κλίμα ήταν βαρύ, «θανατερό».

Ξαφνικά ένας Άγγλος στρατιώτης θυμήθηκε ότι ήταν παραμονή των Χριστουγέννων. Συγκινήθηκε. Δάκρυσε! Θυμήθηκε τους δικούς του. Μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο πέρα βρισκόταν οι Γερμανοί εχθροί. Αλλά και αυτοί ήταν «πεσμένοι». Άνθρωποι ήταν και αυτοί! Τι κι αν ήταν εχθροί; Άβυσσος απύθμενη είναι η ψυχή του ανθρώπου! Ένοιωθαν και οι Γερμανοί στρατιώτες τα ίδια «θανατερά» αισθήματα στη παγερή βραδιά της παραμονής της μεγάλης γιορτής της Χριστιανοσύνης.

Ένας Γερμανός στρατιώτης που ήξερε Αγγλικά σε μια στιγμή μηχανικά ψιθύρισε την «Άγια Νύχτα». Οι άλλοι στρατιώτες του λόχου του που άκουσαν τις «μαγικές» αυτές λέξεις ξύπνησαν από το «θανατερό λήθαργο». Άρχισαν οι στρατιώτες αυτοί να σιγοψιθυρίζουν τα Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα στη γλώσσα τους. ...Stille Nacht Hailige Nacht Alles schlaft; einsam wacht... (Άγια νύχτα σε προσμένουν με χαρά οι χριστιανοί...).

Σε λίγη ώρα ο ήχος δυνάμωσε. Ακούστηκαν όλο και περισσότερες φωνές. Πολλοί Γερμανοί στρατιώτες μέσα στα χαρακώματα άναψαν κεράκια. Έστησαν πρόχειρα χριστουγεννιάτικα δεντράκια! Η συγκίνηση ήταν πολύ μεγάλη. Τότε όλοι οι Γερμανοί στρατιώτες άρχισαν να τραγουδούν τα Κάλαντα. Οι Γάλλοι και οι Άγγλοι ξαφνιάστηκαν χαρούμενα. Από απόσταση έβλεπαν τα φώτα στα εχθρικά χαρακώματα.

Σε μια στιγμή ένας Γερμανός στρατιώτης τους ευχήθηκε στα Αγγλικά. «Χαρούμενα Χριστούγεννα!» Πρώτοι οι Γερμανοί βγήκαν άοπλοι από τα χαρακώματα και κατευθύνθηκαν προς το μέρος των Άγγλων και Γάλλων.

Βλέποντας τους άοπλους Γερμανούς στρατιώτες να πλησιάζουν άφησαν κάτω και αυτοί τα όπλα και βγήκαν από τα δικά τους χαρακώματα. Όλοι μαζί άρχισαν να τραγουδούν τα Κάλαντα! «Silent night! Holy night! All is calm, All in bright... (Άγια νύχτα σε προσμένουν με χαρά οι χριστιανοί...). Το «Πνεύμα των Χριστουγέννων» ξαφνικά φώλιασε μέσα στις καρδιές όλων των αντιμαχόμενων στρατιωτών. Όλοι προχώρησαν σε μια γιορταστική ανακωχή. Αυτό το παράτολμο και σχεδόν απίστευτο γεγονός, ξάφνιασε τις στρατιωτικές

Θυμάμαι

Από το βιβλίο «*Εκατό Χαρδαμοσλίτες*» του *Αλέκου Καραμούζου*, Εκδόσεις *Άλφα-Πι*

Θυμάμαι ένα χωριό που βρίσκεται σε κάποιο ιστορικό νησί με πάρα πολύ πόνο. Θυμάμαι ότι σ' αυτό το χωριό υπήρχαν πολλοί άνθρωποι και ακόμα περισσότερα παιδιά.

Θυμάμαι ότι τα παιδιά στο σχολείο στριμωγόντουσαν για να χωρέσουν, ενώ από ότι μαθαίνω σήμερα, αραιώνουν για να φαίνονται πολλά.

Θυμάμαι ότι αυτό το χωριό είχε πολλές γειτονιές που έσφυζαν από ζωή και ζωντάνια. Σήμερα μαθαίνω ότι σ' αυτό το χωριό δεν υπάρχουν πια γειτονιές και παντού επικρατεί φίμωση και εγκατάλειψη.

Θυμάμαι, ακόμη, ότι τα παιδιά αυτού του χωριού είχαν δημιουργήσει τρία ανεξάρτητα σώματα προσκόπων, τρία λυκόπουλων και ένα ναυτοπροσκοπίνων, με σκοπό την ευγενή άμιλλα, την αγάπη προς την πατρίδα και το σεβασμό προς τους μεγαλύτερους. Σήμερα μαθαίνω ότι όλα τα παραπάνω είναι παρελθόν και μάλιστα πολύ μακρινό.

Θυμάμαι ένα χωριό που κάθε καλοκαίρι είχε μόνιμο επισκέπτη το Σίμο, τον караγκιοζοπαίχτη. Αυτός ο Σίμος, κάθε βράδυ μάζευε όλο το χωριό στην πλατεία και, μέσα από τις φιγούρες του, προσπαθούσε να μεταδώσει Ελλάδα. Φαίνεται μάλιστα ότι τα κατάφερνε πολύ καλά, αν θυμηθώ τα δάκρυα του κόσμου. όταν πάνω στον μπερντέ ο Γιουσούφ Αράπης εσκότωνε με μπαμπεσιά τον Κατσαντώνη. Σήμερα μαθαίνω ότι δεν υπάρχει πια Σίμος και ότι ο κόσμος αυτού του χωριού κλείνεται στα σπίτια του και παρακολουθεί ένα χαζοκούτι, που λέγεται τηλεόραση.

Θυμάμαι ένα χωριό, που δεν είχε στα σπίτια του ούτε ηλεκτρικό φως, ούτε νερό. Το ηλεκτρικό φως υπήρχε μόνο στους δρόμους και άναβε μόνο για μερικές ώρες. Το δε νερό υπήρχε μόνο σε κεντρικά σημεία, όπου οι νοικοκυρές περίμεναν υπομονετικά να γεμίσουν τους μπουρμπούλους και τους κουβάδες τους.

Θυμάμαι ότι τα πάντα εξαρτιότανε από το Μιχαήλο και την αντλία του. → → →

διοικήσεις των εμπολέμων. Λέγεται ότι αυτό το γεγονός ξεκίνησε αυθόρμητα από ένα σημείο των γαλλοελβετικών συνόρων και απλώθηκε σε ολόκληρη τη γραμμή του μετώπου μέχρι τις ακτές της Φλάνδρας στο Βέλγιο. Εκείνη την υπέροχη στιγμή ένα εκατομμύριο στρατιώτες «έγραψαν» ιστορία με την ανακωχή μιας ημέρας!

Στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο που ξεκίνησε τον Αύγουστο 1914 και έληξε στις 11 Νοεμβρίου 1918 χάθηκαν πολλά εκατομμύρια ανθρώπινες ζωές. Ο χάρτης της Ευρώπης άλλαξε ριζικά! Τέσσερες αυτοκρατορίες κατέρρευσαν (γερμανική, ρωσική, οθωμανική και Αυστροουγγαρίας). Αντιμέτωπα στο φοβερό πόλεμο βρέθηκαν τα στρατεύματα της ANTANT (Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία, καθώς και το 1917 Ελλάδα και το 1918 ΗΠΑ), κατά των Κεντρικών Δυνάμεων (Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Οθωμανική αυτοκρατορία και Βουλγαρία).

Ο Γερμανός στρατιώτης που πήρε τη πρωτοβουλία αυτή ήξερε Αγγλικά. Όπως έγραψε αργότερα ο Γερμανός δάσκαλος οπλίτης Κούρτ Τσέμις, αυτός που φώναζε στους Άγγλους και Γάλλους μέσα από το Γερμανικό χαρακώμα ήταν ο Γερμανός οπλίτης Μέκελ. Ο Μέκελ ήξερε καλά αγγλικά. Φώναζε δυνατά στα αγγλικά «Merry Christmas (Χαρούμενα Χριστούγεννα!)». Όταν οι Άγγλοι και Γάλλοι άκουσαν τις ευχές από τα χαρακώματα του ε-

χθρού, του αντευχήθηκαν. Χαρούμενοι βγήκαν και αυτοί έξω από τα χαρακώματα. Πλησίασαν κοντά στους Γερμανούς. Έσφιξαν τα χέρια. Αλληλοευχήθηκαν «Χαρούμενα Χριστούγεννα».

Ο καθένας μιλούσε και ευχόταν στη γλώσσα του. Συμφώνησαν την επόμενη μέρα των Χριστουγέννων να μην πολεμήσουν. Ο Γερμανός στρατιώτης Τσέμις επέζησε του Παγκοσμίου πολέμου. Αλλά δυστυχώς έχασε τη ζωή του στα τέλη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου όταν αιχμαλωτίστηκε από τους Ρώσους που κατέλαβαν πρώτοι το Βερολίνο. Μεγάλη παραφωνία στην μαζική, αυθόρμητη ανακωχή ήταν ένας Βρετανός ταγματάρχης που έλεγε: «*Το Γερμανό να μην τον κάνεις φίλο αλλά να τον σκοτώνεις*».

Καθώς και ένας Αυστριακός δεκανέας που έλεγε: «*Τέτοιες συναντήσεις έπρεπε να απαγορεύονται αυστηρά*». Ο Αυστριακός δεκανέας ήταν ο μετέπειτα Φύρερ της Γερμανίας ο Αδόλφος Χίτλερ.

Από την αξέχαστη αυτή Χριστουγεννιάτικη ανακωχή πέρασαν 100 χρόνια! Ο τελευταίος επιζών αυτών των γεγονότων ήταν ο Βρετανός Αλφρεντ Αντερσον. Είχε κι αυτός πολεμήσει στο Δυτικό Μέτωπο. Θυμήθηκε όλα αυτά τα γεγονότα και τα διηγούταν με το «νι και με το σίγμα» στους φίλους του. Μιλούσε για τις πρόχειρες μπάλες ποδοσφαίρου που έφτιαχναν από τυλιγμένες κάλτσες. Ο Άντερσον πέθανε το Νοέμβριο του 2005 σε ηλικία 109 ετών.

Σήμερα, σ' αυτό το χωριό υπάρχει παντού ηλεκτρικό φως και νερό. Ο Μιχαήλος μας άφησε χρόνους. Όμως μαθαίνω ότι οι άνθρωποί του, με την πρώτη διακοπή του νερού ή του ηλεκτρικού ρεύματος, δυσανασκετούν λες και έρχεται η συντέλεια του κόσμου και πολύ φοβάμαι ότι τα τότε χρόνια της ανέχειας, ήταν καλλίτερα.

Θυμάμαι ένα χωριό, που κάθε Μάιο μάζευε όλες τις νοικοκυρές σε μια πηγή που την έλεγαν Ρήνα, για να πλύνουν τις κουρελούδες τους. Σήμερα μαθαίνω ότι καμιά νοικοκυρά δεν πηγαίνει στη Ρήνα, γιατί σ' αυτό το χωριό το περσικό χαλί νίκησε την κουρελού και που δεν υπάρχει πια.

Θυμάμαι ένα χωριό, που όταν είχε πανηγύρι ήταν πράγματι πανηγύρι. Ο κόσμος συμμετείχε ολοκληρωτικά και το κάθε πανηγύρι έδινε τέτοια ομορφιά, ξακουστή σ' όλο το νησί. Σήμερα, από ότι μαθαίνω, τα πανηγύρια έχουν ελαττωθεί και όπως λένε έχουν γίνει καθαρά εμπορικά, ενάντια στην παράδοση και στα ήθη και έθιμα του τόπου.

Θυμάμαι ένα χωριό που είχε μεγάλη ανθρωπιά. Όταν γείτονας είχε πονόδοντο, πονούσε όλη η γειτονιά. Όταν ένας γείτονας είχε πένθος, κανένας δεν τολμούσε να γελάσει και να αστειευτεί. Όταν ο γείτονας είχε χαρά, χαρά είχε και η γειτονιά.

Σήμερα, από ότι μαθαίνω, η αδιαφορία σιγά-σιγά νικάει την ανθρωπιά και πρέπει πάραυτα να σταματήσει αυτό που εγώ ονοματίζω κατρακύλισμα.

Θυμάμαι ένα χωριό που, όταν είχε Ανάσταση, έκαμνεν επανάσταση. Οι νέοι του αδιαφορούσαν για χούντες και διατάγματα. Έφτιαχναν τόσαμποπαλίκια που ήθελαν μέρες για να τα σκάσουν.

Σήμερα σ' αυτό το χωριό η Ανάσταση δεν είναι πια επανάσταση και αντί για χειροποίητα μποπαλίκια κυκλοφορούν τα τυποποιημένα Μινέρβα.

Θυμάμαι ένα χωριό, που είχε έναν παπά με απαράμιλλο θάρρος της γνώμης. Τα έβαζε με τους πάντες και τα πάντα, όταν καταλάβαινε ότι θιγόταν το χωριό και η ενορία του. Ακόμα θυμάμαι ότι τολμούσε πολλές φορές και τα 'βαζε με το Φωστήνη (μητροπολίτη), με αποτέλεσμα οι διαμάχες να 'χουν γίνει θρύλος για τις νεότερες γενιές.

Θυμάμαι ένα χωριό, που είχε αυστηρούς δασκάλους και που ήθελαν πράγματι οι μαθητές να μάθουν γράμματα. Αυτοί οι δάσκαλοι γυρνούσαν τα σπίτια και έκαναν εφόδους, για να διαπιστώσουν ότι πράγματι οι μαθητές ήταν μαθητές.

Θυμάμαι ακόμη ότι, όταν στο χωριό αυτό γινότανε γυμναστικές επιδείξεις, ήτανε το γεγονός του νησιού, με αποκορύφωμα τα περιβόητα «ταμπλώ».

Σήμερα μαθαίνω, ότι δεν υπάρχει το ανάλογο ενδιαφέρον. Έμαθα ακόμη, ότι κάποιοι μαθητές, προκειμένου να κάμουν κάποια παρέλαση σε κάποια εθνική γιορτή, κουβάλησαν τη σημαία με μηχανάκι, χωρίς να βρεθεί κάποιος δάσκαλος να τους παρατηρήσει και να τους σταματήσει απ' αυτό, που εγώ ονομάζω κατρακύλισμα..

Θυμάμαι ένα χωριό, που όταν κάποια γειτονιά του είχε αρραβώνα, συμμετείχαν όλοι στις προετοιμασίες της χαράς. Ένα γραμμόφωνο και δέκα πλάκες μουσικής ήταν αρκετά για να δημιουργήσουν τη χαρούμενη ατμόσφαιρα. Το γλέντι ήτανε πραγματικό γλέντι.

Σήμερα μαθαίνω ότι τα πάντα έχουν αλλάξει. Οι γειτονιές δεν κάνουν πια αρραβώνες. Τα πάντα γίνονται σε κέντρα, με τη διαφορά ότι το γλέντι άλλαξε μορφή και δεν είναι πια γλέντι.

Θυμάμαι ένα χωριό που οι νοικοκυρές μαζεύονταν και έφτιαχναν μπουρέκια, χειρίσια μακαρόνια και άλλες όμορφες νοστιμιές.

Σήμερα μαθαίνω, ότι η πίτσα, το σνίτσελ και το χάμπουργκερ εισβάλουν απειλητικά ενάντια στην παράδοση αυτού του χωριού.

Θυμάμαι ένα χωριό με νέους να πηγαίνουν στα δάση και έκαιγαν τις κάμπιες από τα πεύκα. Ότι πήγαιναν στις παραλίες και καθάριζαν τις ακτές. Ότι πήγαιναν σε ξερά μέρη και φύτευαν δέντρα.

Θυμάμαι ακόμα ότι οι νέοι αυτού του χωριού δούλεψαν μεροκάματα, μάζεψαν χρήματα, αγόρασαν κάποιο κομμάτι γης και παίρνοντας τσάπες και φτυάρια ξεκίνησαν να φτιάξουν κάποιο γυμναστήριο, που τελικά ολοκληρώθηκε με κάποιον δωρητή. Οι ίδιοι νέοι με απαράμιλλη αγάπη για το χωριό τους, έφτιαξαν κάποιο αθλητικό σωματείο, μέσω του οποίου, ήθελαν να δοξάσουν τον τόπο τους.

Θυμάμαι ακόμη ότι οι ίδιοι νέοι, σε κάθε παραμονή εθνικής γιορτής, έκαναν τα περιβόητα «εωθινά», θέλοντας να πούνε στον κόσμο ότι η μέρα που ξημερώνει είναι όσια και ιερή.

Άραγε, οι σημερινοί νέοι αυτού του χωριού έχουν ανάλογες επιδόσεις; Για μας έχει πιάσει κι εδώ κατρακύλα;

Θυμάμαι ένα χωριό που ενωμένο στη φτώχεια του, ήτανε μια γροθιά.

Σήμερα μαθαίνω ότι ο κομματισμός και τα πολιτικά έχουν χωρίσει πολλούς ανθρώπους σε στρατόπεδα και γίνονται μάχες χαρακωμάτων.

Θυμάμαι, θυμάμαι, θυμάμαι.

Ένα πράγμα δε θυμάμαι...

Δε θυμάμαι πως λέγεται αυτό το χωριό.

Μήπως μπορεί να με βοηθήσει κανείς;

Πρόσωπα-Τέχνες-Τράγματα

Δομίνικος Θεοτοκόπουλος (El Greco, 1541-1614)

Ο ζωγράφος του Θεού με τις χρωματικές λάμψεις και λευκές αστραπές του αιωνίου φωτός
400 χρόνια από το θάνατό του

(Υπό Δρ. Φιλ. Μαρίας-Ελευθερίας Γ. Γιατράκου)

Το έτος 2014 μ. Χ. αποτελεί ορόσημο για τους Έλληνες και τον κόσμο ολόκληρο. Όχι μόνον διότι η ιστορική μνήμη ανακαλεί σημαντικά ιστορικά γεγονότα, αλλά και διότι είναι επετειακό για δύο μεγάλες μορφές που κράτησαν ψηλά το Γένος μας με τη λαμπρή πνευματική διαδρομή τους.

Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, η επιφανέστερη λαοπαιδευτική και νεοπατερική μορφή της νεοελληνικής εθνότητας, ο επιβλητικότερος λαϊκός αναγεννητής των τελευταίων χρόνων της τουρκικής σκλαβιάς. Ο Διδάσκαλος και φωτιστής του Γένους, που άναψε φωτεινούς φάρους παιδείας με την ίδρυση εκατοντάδων σχολίων και προετοίμασε την ώρα της λευτεριάς.

Η άλλη μορφή παγκόσμια και πανανθρώπινη με την ουράνια διαδρομή στο χώρο της τέχνης, ζωγραφικής, γλυπτικής, αρχιτεκτονικής, τίμησε το ελληνικό όνομα με έργα αριστουργήματα που θαυμάζουν οι άνθρωποι όλης της γης αθανατίζοντας το όνομα του.

Ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος, γνωστός με το ισπανικό προσωνύμιο El Greco, γεννήθηκε το 1541 στο Χάνδακα.

Η παιδεία του κλασσική, ανθρωπιστική, θρησκευτική. Η οικογένεια του εύπορη, του έδωσε τη δυνατότητα να τύχει άριστης παιδείας. Ο πατέρας του φοροσυλλέκτης και έμπορος¹. Είχε και έναν μεγαλύτερο αδελφό, τον Μανώλη Θεοτοκόπουλο, που ακολούθησε το επάγγελμα του πατέρα του. Παρ' όλο που στην εποχή του συνυπήρχαν στην Κρήτη Ορθόδοξοι και Καθολικοί, η πιθανότερη εκδοχή είναι πως η οικογένεια του ήταν ορθόδοξη και με βάση τα αρχεία και νόμιμα έγγραφα, ένας θείος του ήταν ορθόδοξος ιερέας, ενώ το όνομα του Δομίνικου δεν καταγράφεται στα αρχεία των βαπτίσεων της καθολικής εκκλησίας στην Κρήτη².

Ο Θεοτοκόπουλος εκπαιδεύτηκε αγιογράφος, σύμφωνα με έγγραφο του 1563ίσως κοντά στον Μιχαήλ Δαμασκηνό, σπούδασε και τα κλασικά γράμματα πιθανώς κοντά σε μοναχούς³.

Σπούδασε την αρχαία ελληνική και κλασική γραμματεία, κρίνοντας από την πλούσια βιβλιοθήκη που κληροδότησε μετά το θάνατό του στην Κρήτη, που αποτέλεσε μέρος της ενετικής επικρά-

τειας από το 1211. Οι ζωγράφοι και οι αγιογράφοι συνδυάζουν το βυζαντινό ιδίωμα με τις δυτικές επιρροές και φιλοτεχνούσαν κυρίως φορητές εικόνες και διαμορφώνοντας τη λεγόμενη «Κρητική Σχολή». Στον Χάνδακα εργαζόταν κατά τον 16^ο αιώνα περίπου διακόσιοι ζωγράφοι, οργανωμένοι σε συντεχνίες. Ο Θεοτοκόπουλος εξασκούσε επίσημα το επάγγελμα του ζωγράφου και από επίσημο έγγραφο της εποχής θεωρείται ως δάσκαλος (maestro Domenico)⁴.

Ανήσυχο πνεύμα ο Θεοτοκόπουλος μετέβη στη Βενετία και δούλεψε κοντά στον Τιτσιάνο. Όλοι εκπλήσσονται και θαυμάζουν στη Ρώμη το χάρισμα του Έλληνα ζωγράφου με το εκπληκτικό προσωπικό στυλ. Στη Βενετία έπρεπε να συναγωνιστεί με καλλιτέχνες του αναστήματος του Jacopo Robusti, του Tintoreto που απασχολούνταν με τη διακόσμηση της Scuola de San Rocco, καθώς επίσης με το Jacopo del Ponte Bassano ή τον Paolo Caliari, τον Veronese⁵.

Έγινε μέλος της Ακαδημίας του St. Lucas και τα διανοητικά του ενδιαφέροντα αναπτύχθηκαν κοντά σε λαμπρές προσωπικότητες, ανθρώπους όπως ο Καρδινάλιος Farmesco. Συνδέθηκε επίσης με τον διακεκριμένο εκκλησιαστικό που συνδέοταν με την Αρχιεπισκοπή του Toledo.

Όλες οι περιστάσεις του έδιναν ελπίδα ότι ανέμενε ένα καλύτερο μέλλον, στην Ισπανία, όπου μπορούσε να βρει εργασία στην αρχική διακόσμηση του παλατιού Escorial.

Τα χρόνια του El Greco στην Ισπανία, πρέπει να θεωρηθούν ως χρόνια σπουδής και προετοιμασίας που θα του έδιναν την ευκαιρία να αναδυθεί και να αναπτύξει την αληθινή καλλιτεχνική του προσωπικότητα.

Έργα του Greco διάσημα κατά την παραμονή του στην Ιταλία βρίσκονται στα διασημότερα μουσεία του κόσμου.

Τον χειμώνα του 1576-77 ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος αναχώρησε για την Ισπανία κι αφού έμεινε για λίγο στη Μαδρίτη εγκαταστάθηκε τελικά στο Τολέδο, σπουδαίο οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο, ικανό να τον κάνει να ρίξει τις ρίζες του εκεί και να αναπτύξει τις καλλιτεχνικές του εμπνεύσεις⁶. Στην αρχή ανέλαβε να φιλοτεχνήσει

τρία ρετάμπλ για τη μοναστηριακή εκκλησία του Αγίου Δομίνγκου του Παλαιού (Santo Domingo el Antiquo) και μια ελαιογραφία με θέμα τον διαμερισμό των ιματίων του Χριστού, γνωστή ως El Espolio, για τον καθεδρικό ναό της πόλης⁷. Ο Θεοτοκόπουλος εργάζεται ασταμάτητα στο Τολέδο και εικονογραφεί συνθέσεις αριστουργηματικές συνδυάζοντας με θαυμαστή ικανότητα στοιχεία από τον Τιτσιάνο και τον Μιχαήλ Αγγελο, παραδίδοντας τελικά μια πρωτότυπη σύνθεση. Εκτός από έργα ζωγραφικής ανέλαβε και αρχιτεκτονικό σχέδιο των ρετάμπλ και άλλα διακοσμητικά στοιχεία του⁸.

Η καλλιτεχνική «αφασία» στο Τολέδο έμελλε να μεταβληθεί, όχι χωρίς αγώνα, σε εύκρατη ζώνη ελευθερίας και δημιουργίας. Ο Γκρέκο κατόρθωσε να διπλασιάσει ο ίδιος τον ορίζοντα υποδοχής του έργου του.

Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος έχει για μας τους Έλληνες ιδιαίτερη σημασία, διότι πραγματοποιεί την ιδανική μας Αναγέννηση που ματαίωσε η τουρκική κατάκτηση. Όλα αυτά χάρη στις θαυμαστές συγκυρίες της ζωής του, την καταγωγή, την παιδεία του, τη βυζαντινή πολιτεία, την πνευματική και καλλιτεχνική διαδρομή μέσα από τη Βενετία και τη Ρώμη και την τελική του εγκατάσταση στο Τολέδο⁹. Έτσι ερμηνεύεται το ανεξήγητο αυτό μετέωρο της ιστορίας της Τέχνης, γι' αυτόν τον αετό της Κρήτης που βρήκε την αετοφωλιά του στο Τολέδο κι εξελίχθηκε υφολογικά και αποφασιστικά η τέχνη του.

Μπορούμε να επανεκτιμήσουμε το έργο του Θεοτοκόπουλου, διαβάζοντας τα πυκνά αυτόγραφα σχόλια του ίδιου, που κάλυπταν τα περιθώρια των συγγραμμάτων της πλούσιας βιβλιοθήκης του.

Ο Θεοτοκόπουλος διακρίθηκε τόσο σε θρησκευτικές συνθέσεις, όσο και σε προσωπογραφίες. Στον τομέα των προσωπογραφιών η συνεισφορά του είναι σημαντική και απετέλεσε πρότυπο για τον Ντιέγκο Βελάσκεθ.

Διασώζονται και τρεις τοπιογραφίες του, οι δύο από τις οποίες απεικονίζουν το Τολέδο.

Ο Γκρέκο απέκτησε στην Ισπανία ένα γιο, τον Γιώργη-Εμμανουήλ, που ακολούθησε τα καλλιτεχνικά βήματα του πατέρα του.

Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος μέσα από την πολυκύμαντη διαδρομή του, μοιρασμένη στην τέχνη και τη ζωή, υπήρξε πνευματική μορφή, με ανυποχώρητη στάση ενάντια στο κατεστημένο, με σθεναρή υποστήριξη του αγώνα των Κρητικών κατά των Βενετσιάνων, με συνεχείς μετακινήσεις, με σύγκρουση με την Ιερά Εξέταση, αλλά

ελεύθερη προσωπικότητα κι ασυμβίβαστη, τόσο στην Κρήτη όσο και στη Βενετία, το Μπασάνο, στη Ρώμη, ή στο Τολέδο¹⁰. Θα πει γι' αυτόν ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στην «Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος»: «Ο Γκρέκο στο Λαοκόοντα»: *Είναι ένας μέγας οραματιστής, όπως είναι και στα περισσότερα έργα της θρησκευτικής τέχνης. Αγάπησε φαίνεται πολύ τη ζωή, αλλά είδε όσο ζούσε το αιώνιο*¹¹.

Στις 7 Απριλίου 1614 πέθανε ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος. Κοντά του ο γιος του Γιώργης-Εμμανουήλ, η γυναίκα του γιου του Αλφονσίνα, οι δυο εγγονές του.

Στο «Λιμπρο ντ' Εντιέρος» (Βίβλος ενταφιασμένων) στο Τολέδο γράφτηκε: «Στις 7 Απριλίου 1714 πέθανε ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος χωρίς διαθήκη. Θάφτηκε στον Άγιο Ντομίνγκο ελ Αντικουο. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του».

Στα στερνά του άφησε ευχή να του βάλουν στον τάφο του τον πίνακά του, «Η γέννηση του Χριστού». Το απέφυγε ο γιος του για να μη χαθεί ένα αριστούργημα. Ο Γκρέκο θεωρούσε την σύνθεσή του αυτή από τις εκφραστικότερες της ελληνοβυζαντινής και κρητικής τεχνοτροπίας. Όπως γράφει ο Δημ. Σιατόπουλος παίζει συναρπαστικά με το φως και τα πρόσωπα. Με εστία φωτιάς φωτός του Ιησού¹².

Ο φλογερός Ισπανός ποιητής Λουδοβίκος Γκόγκορα του αφιέρωσε ένα συγκινητικό ποίημα.

Το 1619 τα οστά του μεταφέρθηκαν και θάφτηκαν στο Σάντο Τορκοθάτο¹³. Η εκκλησία αυτή αργότερα κατεδαφίστηκε, με αποτέλεσμα να χαθεί το φέρετρό του.

Στην απογραφή που συνέταξε ο γιος του μετά το θάνατο του Γκρέκο αναφέρονται 143 ολοκληρωμένοι πίνακες, 45 γύψινα ή πήλινα προπλάσματα, 150 σχέδια, 30 σχέδια για ρετάμπλ, καθώς επίσης 200 χαρακτηριστικά έργα.

Το έτος 2014 κηρύχθηκε από την Ελλάδα και την Ισπανία έτος Δομήνικου Θεοτοκόπουλου για την επέτειο των τετρακοσίων χρόνων από τον θάνατό του.

Του γίγαντα αυτού της Τέχνης που παραμένει διά βίου «El Greco», ο Έλληνας, ο Κρητικός, ο Ορθόδοξος, ο βυζαντινός που υπέγραφε πάντοτε τα έργα του ελληνικά με βυζαντινούς χαρακτήρες: «Δομήνικος Θεοτοκόπουλος ο Κρης εποίει».

Ας θεωρηθεί το παρόν δημοσίευμα ως ελάχιστο δείγμα τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον άνθρωπο της Τέχνης και του Πνεύματος που αναμετρήθηκε με την Ιερά Εξέταση. Μια αναμέτρηση του φωτός που εκπροσωπούσε ο μεγάλος

Τράμματα από τους αναγνώστες μας

Να 'σαι καλά, γεμάτος από επιθυμητά γεγονότα, που να ικανοποιούν το ανήσυχο πνεύμα σου. Να 'σαι γερός και γεμάτος δροσερές και μεστές ιδέες, μπροστά της στου αληθινού πολιτισμού τα δρώμενα κι ακούραστος εργάτης του. Γεμάτος κουράγιο και δύναμη, να γράφεις χρόνια και χρόνια την όμορφη πορεία που διάλεξες και ζηλεύουμε οι υπόλοιποι, αλλά και την παρακολουθούμε βήμα προς βήμα, αφού αποτελείς και για μας ολόφωτο παράδειγμα γενναίου, μάχιμου στρατιώτη, σ' όλους τους αγώνες του πολιτισμού.

Με ειλικρινή αγάπη

Ε. Παπαζή

*

Το αγαπημένο περιοδικό το οποίο αντιστέκεται στη φθορά του Χρόνου. Ο Εκδότης Βαγγέλης Ρουφάκης, είναι αδερφικός μου φίλος. Άξιος συγχαρητηρίων ο «Μοναχικός Καβαλάρης του Πολιτισμού της Χίου». Αξίζει τον κόπο να θαυμάσετε αλλά και να διαβάσετε το Περιοδικό στη νέα μορφή του.

Σημειώνω, ότι η «Δάφνη» εκδίδεται και αποστέλλεται δωρεάν και τα έξοδα βαρύνουν αποκλειστικά και μόνο τον χαμηλοσυνταξιούχο φίλο μου. Το κάνουν πολλοί αυτό;

Μεγάλη χαρά η συμπλήρωση 30 τευχών του αγαπημένου Περιοδικού. Του τελευταίου πλέον στο Μυροβόλο Νησί μας. Βαγγέλη, σου αξίζει ένα μεγάλο μπράβο για το όλο εγχείρημα.

ζωγράφος με το σκότος της Ιεράς Εξέτασης. Και τελικά νίκησε το φως και οι φωτεινές αξίες που αποτύπωσε με τον χρωστήρα του.

1) Βλ. Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, *Βικιπαίδεια*, χ.α.δ.

2) ο.π.

3) ο.π. και Περιοδικό «*Η Δράσις μας*», Ιανουάριος 2014, τεύχος 515, σ.7

4) Βλ. *Βικιπαίδεια*, ο.π.

5) *Santiago Alcolea, El Greco*, Spain 1990. σ. 9 (Ediciones Poligrafa S.A.)

6) ο.π., σ. 10

7) *Βικιπαίδεια*, ο.π.

8) ο.π.

9) Βλ. Μαρία Λαμπράκη-Πλάκα, *Από τον Θεοτοκόπουλο στο Σεζαν*, Αθήνα 1993, χ.α.σ. Έκδοση Εθνικής Πινακοθήκης-Μουσείου Αλεξάνδρου Σούτσου

10) Βλ. Δημήτρης Σιατόπουλος, *Ελ Γκρέκο ο ζωγράφος του Θεού*, Αθήνα 2007 (Πίσω εξώφυλλο)

Βλ. ο.π., σ. 432, 433

12) Δημ. Σιατόπουλος, ο.π., σ. 336

13) Κ. π., σ. 436-437. - *Βικιπαίδεια*, ο.π.

Ακόμα είσαι άξιος συγχαρητηρίων, διότι ενώ κάθε φορά ανεβάζεις τον πήχη πιο ψηλά, καταφέρνεις με μεγάλη άνεση να τον περνάς.

Ειλικρινά άξιζε τον κόπο η αλλαγή της μορφής της ιστοσελίδας του Περιοδικού. Υπέροχες και οι φωτογραφίες σου. Αν κάνω ειδική αναφορά στις ασπρόμαυρες, θα αδικήσω τις υπόλοιπες. Επίτρεψέ μου να τονίσω την συγκίνηση που ένοιωσα, διαβάζοντας τα σχόλια των αναγνωστών. Μέσα από αυτά βλέπει ο καθένας μας, την αγάπη τους στο πρόσωπο και το Περιοδικό-δημιούργημά σου.

Ένα είναι το παράπονο μου. Ότι θα περιμένω έξι μήνες να πάρω στα χέρια μου το νέο τεύχος και μέσω αυτού να γίνω πιο σοφός σε ότι έχει σχέση με τα ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία του Μυροβόλου Νησιού μας.

Καλό κουράγιο και καλή συνέχεια αδερφέ

Μιχάλης Γ. Καριάμης

Συνταξιούχος Πλοίαρχος Ε. Ν.

*

Θα συμφωνήσω με τον αγαπητό κύριο Μιχάλη. Το περιοδικό σας μας κάνει κάθε φορά πιο σοφούς... Συγχαρητήρια κύριε Βαγγέλη.

Καλή συνέχεια στο έργο σας.

Despoina Ln

*

Καλημερα σας...

Σας ευχαριστούμε κύριε Ρουφάκη για το σπουδαίο περιοδικό σας! Να είστε καλά, να το χαίρεστε και να το βελτιώνετε καθημερινά!

Logni Kleolog

*

Αγαπητέ Βαγγέλη πάντα περιμένουμε το αξιόλογο περιοδικό σου!

Σταύρος Μιχαηλίδης

*

Κύριε Ρουφάκη

Με μεγάλη χαρά φυλλομέτρησα τις σελίδες του 30^{ου} τεύχους του περιοδικού σας (το έλαβα μέσω του αγαπητού φίλου Μιχάλη Καριάμη) και δε σας κρύβω ότι ενθουσιάσθηκα με την ποιότητα της προσπάθειάς σας. Στο συγκεκριμένο τεύχος θα σταθώ στο θέμα που με άγγιξε περισσότερο και ήταν η ιστορία των δύο ναυτικών που πήραν μέρος στην απόβαση της Νορμανδίας.

Όντας κάτοικος εξωτερικού, διψάω για κάθε τι σχετικό με την Πατρίδα και για αυτό παρακαλώ δεχτείτε το αίτημα φιλίας μου...

Νικόλαος Δ. Χατζημανώλης

Αγαπημένε και σεβαστέ μου φίλε Βαγγέλη, σε ευχαριστώ που μου έστειλες και πάλι την νέα έκδοση του λαογραφικού περιοδικού «*Δάφνη*» του Δαφνώνα Χίου και μάλιστα κάθε φορά δύο τεύχη, όπως και σε ηλεκτρονική μορφή. Ένα για εμένα και ένα για τη βιβλιοθήκη του σχολείου μου!

Άξιος συγχαρητηρίων, διότι ενώ κάθε φορά ανεβάζεις τον πήχη ποιά ψηλά, καταφέρνεις και με μεγάλη άνεση να τον περνάς!!!

Γ. Τσούπας

*

Κι αυτό το τεύχος γεμάτο, ελκυστικό, ενημερωτικό, διδακτικό, χιολατρικό, όπως όλα. Να είσαι καλά για μακρά συνέχεια, φίλε Βαγγέλη.

Χαράλαμπος Σαχτούρης

*

Βαγγέλη, το περιοδικό το ξεφυλλίσαμε οικογενειακά και το χαρήκαμε. Μπράβο σου. Όπως με όλες σου τις εκδόσεις, σωστός πειρασμός για ξενύχτι. Ξεφυλλισμό δεν έχει. Μετροφυλλάς κι όλο γυρίζεις πίσω και πιάνεις απ' την αρχή

Γιώργης Φράγκος

*

Αξιότιμη κύριε Ρουφάκη

Έλαβα το υπέροχο 30^ο τεύχος της «*Δάφνης*», κατασυγκινήθηκα και εκ βάθους καρδιάς εύχομαι όχι απλώς να τα χιλιάσετε, αλλά να γίνουν άπειρα χάριν των ανθρώπων που νοσταλγούν τα υψηλά, τα ωραία, τον πολιτισμό.

Το περιοδικό σας εκπροσωπεί επαξίως όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες της χιακής ζωής. Ευφραίνει τον αναγνώστη, τον ανεβάζει, του προκαλεί νοσταλγικά αισθήματα, νοσηματοδοτεί τη ζωή του.

Θερμά συγχαρητήρια και σπουδαία δημιουργική προσφορά εις έτη πολλά. Σας αξίζουν οι στίχοι της Ελβετίδας ποιήτριας Λεζάρ: «*Μια ψυχή που ανεβαίνει, ανεβάζει τον κόσμο*».

Με εξαιρετική τιμή

Μαρία-Ελευθερία Γ. Γιατράκου, Δ.Φ.

*

Φίλε κι αδελφέ Βαγγέλη...

Σε ευχαριστώ για την κοινωνία και το αντίδωρο που κάθε φορά μας προσφέρεις με την πολύτιμη «*Δάφνη*» σου. Μετουσιώνοντας το υστέρημά σου σε περίσσειμα της δικής σου πλούσιας καρδιάς...

Η Παναγιά να σε βλέπει

Μανώλης Φύσσας

*

Μπράβο Ευάγγελε, καλή συνέχεια φίλε.

Παντελής Μισιριώτης

Βαγγέλη μου

Πάντα επιτυχίες. Σου εύχομαι υγεία και χαρά.
Καλό κουράγιο

Νίκος Ρούσσο

*

Κύριε Βαγγέλη για ακόμη μια φορά με ταξιδέψατε! Συνεχίστε...

Γεώργιος Καριάμης

*

Αξιότιμοι/ες κύριοι/κυρίες,

λάβαμε σήμερα το τεύχος 30, Απρίλιος 2014 του περιοδικού «*Δάφνη*» και σας ευχαριστούμε θερμά για την προσφορά και συνεισφορά σας στον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης μας.

Με εκτίμηση,

Μίνα Ρόδη

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

*

Αξιότιμη κύριε Ρουφάκη,

Ευχαριστούμε για την άμεση ανταπόκρισή σας στο αίτημα μας για την αποστολή τευχών. Καθώς και για το DVD. Το υλικό θα συμπεριληφθεί στο ηλεκτρονικό κατάλογο της Εθνικής Βιβλιοθήκης προς διάθεση των αναγνωστών.

Ευχαριστούμε και πάλι!

Με εκτίμηση,

Για την Υπηρεσία Περιοδικών
και Εφημερίδων της Εθνικής Βιβλιοθήκης

Πιτσιάβα Χρύσα

*

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη

Σας ευχαριστώ πολύ για το –όπως πάντα– ενδιαφέρον τεύχος του περιοδικού σας.

Φιλικά

Μαρία Φαφαλιού-Δραγώνα

*

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη,

Έστω και με μικρή καθυστέρηση σας γράφω τις ευχαριστίες μου για το νέο, το ανοιξιάτικο τεύχος του περιοδικού «*Δάφνη*» που έλαβα σαν πασχαλιάτικο δώρο από τη μυροβόλο μας Χίο και μου έφερε το άρωμα και το χρώμα της Άνοιξης και του νησιού μας.

Όταν όμως ήλθε στα χέρια μου -αν και το ξεφύλλισα αμέσως- εν τούτοις δεν είχα τον απαραίτητο χρόνο για να μελετήσω και να ευχαριστηθώ το περιεχόμενό του, το οποίο πάντα είναι ενδιαφέρον, ποικίλο και ενημερωτικό πολύ.

Ήταν, βλέπετε, η έκδοση του νέου μου βιβλίου στις 2/4/2014 από τις εκδόσεις Λεξίτυπον με τίτλο «*Λες και ήταν χθες*», καθώς κι η προετοι-

Το αρχείο μου

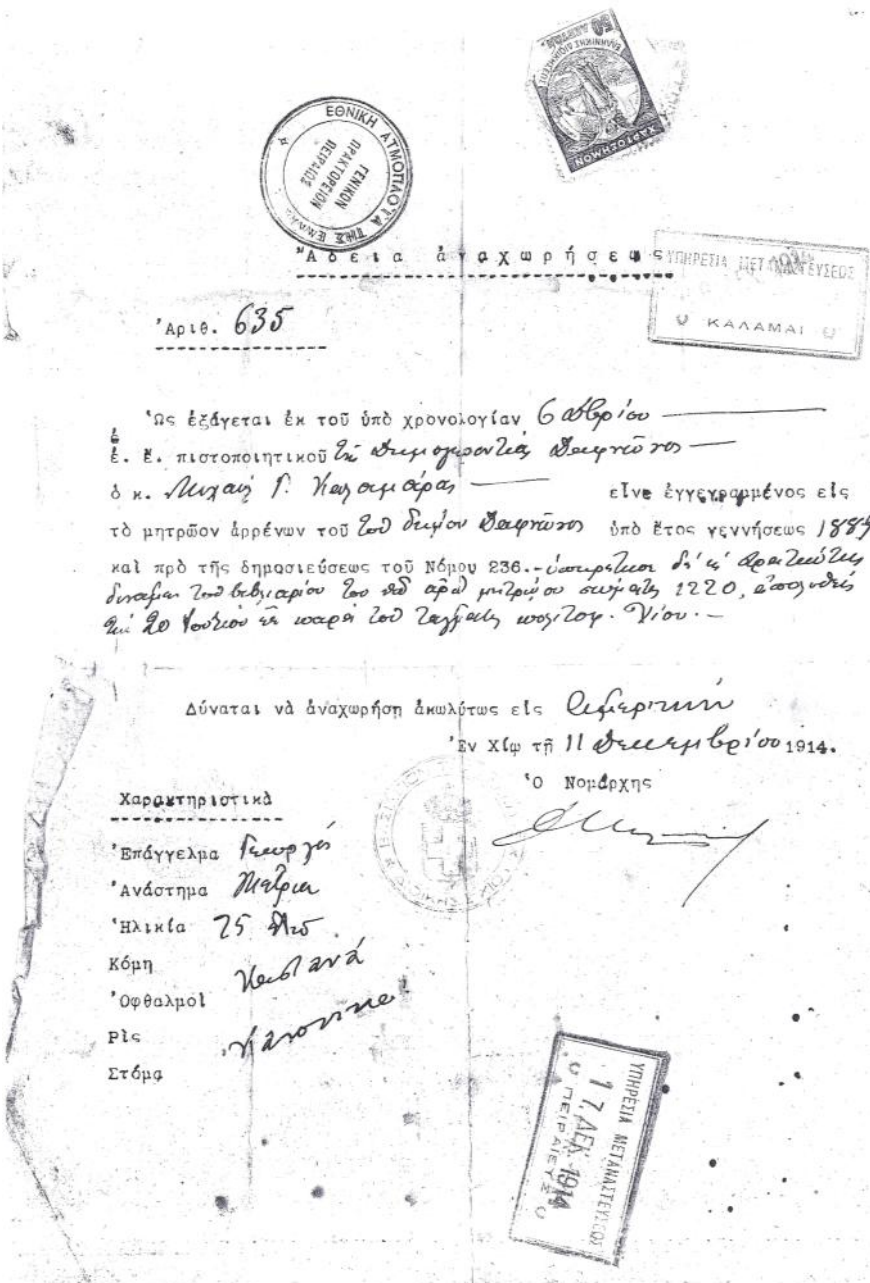
Του Βαγγέλη Ρουφάκη

Γνωρίζομε ότι οι Χιώτες και ειδικότερα οι συγχωριανοί μας οι Δαφνούσιοι, από πολύ νωρίς μετανάστευαν σε διάφορα μέρη του κόσμου προς αναζήτηση καλύτερης τύχης. Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Αίγυπτος, χώρες του Πόντου, της Ευρώπης και πολλά άλλα μέρη ήταν οι τόποι προορισμού.

Από ανακαλύψεως της Αμερικής, πολλοί διάλεξαν για προορισμό τους την αχανή και πλούσια αυτή χώρα. Ο αναφερόμενος Μιχαήλ Γ. Καλαμάρας από τον Δαφνώνα Χίου, το 1914, πήρε την «Άδεια αναχωρήσεως», που ο αγαπητός Γεώργιος Ζύμαρης μου παραχώρησε σε φωτοαντίγραφο και θερμά τον ευχαριστώ.

Ο εν λόγω Μιχαήλ Γ. Καλαμάρας, γεννήθηκε στον Δαφνώνα το 1889. Εξεπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, απολυθείς την 20^η Ιουλίου «ενεστώτος έτους» (1914), προσεκόμισεν πιστοποιητικόν της «Δημογεροντίας Δαφνώνος» και έλαβε το πολυπόθητο έγγραφο που του επέτρεπε «να αναχωρήσει ακολούτως εις Αμερικήν».

Πολλοί από τότε ακολούθησαν τον ίδιο δρόμο που δεν ήταν στρωμένος με άνθη, κάθε άλλο μάλιστα, για να φθάσουμε σήμερα να έχουμε την αξιοζήλευτη Ομογένεια της Αμερικής.

μασία των παρουσιάσεών του που με απασχόλησαν πειστικά αυτό το τελευταίο διάστημα.

Τώρα όμως που μπήκαν όλα σε μια σειρά και η πίεση μειώθηκε, είμαι σε θέση να απολαύσω γι άλλη μια φορά τη «Δάφνη» η οποία, μ' αυτό της το τεύχος γιορτάζει τα «sweet sixteen» της γενέθλια! Και στα χίλια!

Συγχαρητήρια γι άλλη μια φορά, για όλες σας τις προσπάθειες και τους κόπους που καταβάλλετε ώστε να φτάνει στα χέρια μας κάθε φορά και καλλίτερο το περιοδικό!

Σας εύχομαι υγεία και κουράγιο για να συνεχίσετε την έκδοσή του, αλλά και όλες τις άλλες

δραστηριότητές σας που προβάλλουν τη Χίο και τους Χιώτες. Πρεσβευτής του πολιτισμού και των θησαυρών του νησιού μας, θα είστε πάντα κύριε Ρουφάκη και η «Δάφνη» το επικοινωνιακό σας μέσον! Μπράβο!

Καλό καλοκαίρι σας εύχομαι.

Με εκτίμηση

Αγγελική Συρρή-Στεφανίδου

*

Συγχαρητήρια κ. Βαγγέλη για το έργο σας. Είναι μεγάλη η προσφορά σας για το πολιτισμό του νησιού μας! Καλή δύναμη και συνέχεια!

Χριστίνα Πολυχρονοπούλου

Ρημόκαστρο

Θρύλοι και παραδόσεις

Θεέ μου, χάρισε μου γνώση μα και κουράγιο, να τραγουδήσω τον Άγιο Τόπο μου τον λατρευτό. Κάπως έτσι προ αρκετών ετών είχα παρακαλέσει τον Πλάστη, ώστε να πάρω δύναμη και να εξιστορήσω στο ευρύ κοινό κάθε σπιθαμή της Άγιας Μάνας Γης, της Χίου. Εκεί που πρωτοείδα το φως και ανάπνευσα τον μυροβόλο αγέρα. Παιδάκι ακόμα, στην δεκαετία του πενήντα, στις ατέλειωτες νυχτερινές βεγγέρες, πρωτάκουσα τους θρύλους και τις παραδόσεις για το κάστρο των Σπάρτινων, ευρύτερα σήμερα γνωστό σαν «Ρημόκαστρο».

Η παιδική φαντασία οργιάζε, ακούγοντας διηγήσεις για αληθινές ιστορίες και φαντάσματα. Μίλαγαν ώρες για το κούρος (κούρεμα), για το πηγάδι που ήτανε πολύ παλιό, στοιχειωμένο και σφάνταζε. Έλεγαν για σπασμένα σταμνιά και κεραμίδες, τα θραύσματα των οποίων μάζευαν σαν οικοδομικό υλικό για να κτίσουν τα σπίτια της Κυδιάνας. Μίλαγαν για τρελούς χορούς με Νεράϊδες στα πλατώματα και στ' αλώνια. Αιθέριες υπάρξεις οι οποίες ξεγελούσαν τις κοπελιές για τους βοσκούς, τους έπαιρναν τις στάμνες, τις έσπαζαν, γλεντοκοπούσαν όλη νύχτα και τους λώλαιναν. Αλλοίμονο δε στον άμυαλο που θα τολμούσε να κόψει κλαδί από τους χιλιόχρονους πρίνους του Αϊ Γιώργη στο Φλώρι. Λέγανε πως είναι στοιχειωμένοι και τον περιμένει μεγάλο κακό!

Έλεγε η μια, πως είχε ακουστά, ότι τα χρόνια των αρχαίων Ελλήνων, εκεί επάνω υπήρχε μεγάλη πολιτεία, με το όνομα Σπάρτινα, γιατί έσπερναν την περιοχή. Κάπου εκεί πρόσθετε η άλλη ότι για να προστατευθούν οι άνθρωποι είχαν φτιάξει ένα κάστρο το Ελληνόκαστρο! (Έτσι ονόμαζαν οτιδήποτε είχε σχέση με τους προγόνους μας. Ο λαός έβαζε σαν πρόθεμα την λέξη «Ελληνο», όπως Ελληνόστρατα, Ελληνότοιχος, Ελληνοπεζούλες, Ελληνόσπιτα, Ελληνοχώρι και τόσα άλλα τοπωνύμια που υπάρχουν στο νησί μας, σε μια προσπάθεια να δηλώσουν την αντίθεση ως προς τα γενοβέζικα και τα τούρκικα κτίσματα).

Κάποια άλλη, παρέθετε την δική της, ιστορία, όπως την είχε ακούσει εκείνη. Σύμφωνα με αυτήν, εκεί υπήρχε μια μεγάλη πολιτεία και την προστάτευε ένα ισχυρό κάστρο. Η φήμη της έφθανε στα ξένα, έτσι το έμαθαν κουρσάροι, έφθασαν με τις φούστες τους στο λιμάνι της Λαγκάδας. Απέκλεισαν την περιοχή. Όλους τους δρόμους και τις στρατές. Οι άνθρωποι κλεισμένοι στο κάστρο δεν το έβαζαν κάτω, ήξεραν καλά πως και να παραδοθούν τους περίμενε ο θάνατος και η προσφυγιά.

Πέθαναν όλοι τους από την πείνα. Το κάστρο ερήμωσε και δεν ξανάδε ζωή. Από τότε το ονόμασαν Ρημόκαστρο. Κάπου εκεί έπαιρνε τον λόγο άλλη για να πει ότι αυτά ήταν εν μέρει σωστά, γιατί οι πολιορκημένοι πέθαναν από πείνα, λόγω του αποκλεισμού ή από μολυσματικές αρρώστιες που μετέδωσαν οι πολιορκητές, έτσι το ονόμασαν Λοιμόκαστρο. Αμέσως κάποια άλλη άρχισε να λέγει όσα είχε ακούσει από γεροντότερους. Το κάστρο προστάτευε αγροτικό οικισμό με Ληνά, δηλαδή πατητήρια σταφυλιών και η σωστή του ονομασία είναι Ληνόκαστρο.

Πρόδηλο ότι όλες αυτές οι ιστορίες, συγκλίνουν την παλαιότητα του κτίσματος. Απόηχος περιστατικών, που συνέβησαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους της υπάρξεως του οικισμού. Ο σοφός ιστορικός της Χίου Γ. Ζωλότας γράφει: «Παρά το λεγόμενον Λημόκαστρον, άνωθεν της Λαγκάδας, υπάρχει και πελασγικόν κτίσμα, του οποίου αξιολογώτατος ο Ν.Δ. τοίχος και φρέαρ πελασγικόν πολυγωνικόν μεγάλης διαμέτρου». «Το υπέρ την Λαγγάδαν Λημόκαστρον (Ελληνόκαστρον) με τείχος κυκλώπειον... προς την Λαγγάδαν είναι το φρούριον λεγόμενον των Σπαρτινών ή Λημόκαστρον (Ελληνόκαστρον ή Ρημόκαστρον)... τούτου μία πλευρά του τείχους έχει μ. 52 περίπου μέτρα, η δ' άλλη 21. Δύο θύραι με βαθμίδας (τέσσερες νομίζω αι υπάρχουσαι, έχουσιν εκάστη 1,20 πλ.). Αυτόθι τα κτίρια άλλα παλαιά, ων αξιολογώτατον το Ν.Δ. τείχος, πελασγικόν και φρέαρ πολυγωνικόν μεγάλης διαμέτρου, τούτων δε τίνες φέρουσι κυμάτιον».

Η Παράδοση, θέλει σε κάποιο πανηγύρι στις πεζούλες πάνω από το κτήριο να χορεύουν οι κόρες των Σπάρτινων ανέμελες. Πειρατές, χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τους κατοίκους, μια και είχαν αποβιβασθεί στο Δελφίни, ερήμωσαν το χωριό.

Έσφαξαν τους άνδρες και αιχμαλώτισαν γυναίκες και παιδιά. Τα ίδια έκαμαν στο Φλώρι και στα Κοίλα! Η λαϊκή μούσα διέσωσε τα συμβάντα με το γνωστό άσμα που σύμφωνα με τον Γ. Ζωλότα αναφέρει τα κάτωθι:

«Για χορεύετε κοπέλλες, ώστε νάβγει το φεγγάρι
κι απής έβγη το φεγγάρι κάτω τον γυαλού πλεμμένες,
κάτω του γυαλού πλεμμένες, του γυαλού περιπλεμμένες
τα μαλλιά περιπλεμμένες και στο αίμα βουτημένες
τα μωρά παιδιά στον ώμο να διαβαίνετε το δρόμο».

Θυμάμαι την απογοήτευση που ένοιωσα την πρώτη φορά που επισκέφτηκα την περιοχή. Δεν είδα πουθενά κάστρο με την μορφή που γνωρίζουμε.

Στο νου μου ήλθαν τα λόγια του Ν. Κοντολέοντα: «Πρόκειται πιθανότατα περί οχυρού λίαν καταστραμμένου, σχετιζομένου προς όμοια άλλα ερείπια της περιοχής», ή του Κ. Αμαντου «Το Ρημόκαστρο των Σπαρτινών πέραν του βουνού Αίπους, υπέρ την Κυδιάντα, δεν είναι κάστρο, αλλά ναός μεγάλος (της Αρτέμιδος ίσως) του οποίου μόνον αι βάσεις διακρίνονται».

Λίγο πριν επισκεφθώ τον χώρο, είχε κάνει ανασκαφές και έρευνες το πανεπιστήμιο Αθηνών, έτσι ήμουν σε θέση να ξεχωρίσω μια ισοπεδωμένη επιφάνεια σε μία βραχώδη προεξοχή πάνω από τον Άγριο ποταμό. Και σήμερα είναι δυνατόν να δει ο επισκέπτης το κατώτατο τμήμα ενός κτίσματος διαστάσεων 23,15 μ. Χ 11,15 μ. στο οποίο υπάρχουν πέτρες από γκρίζο πελεκημένο ασβεστόλιθο, με προσανατολισμό από ανατολή προς δύση, χαρακτηριστικό των κλασικών ιερών. Χωρίζεται σε τρία μέρη με δύο μεσότοιχους.

Γύρω από το κτήριο υπάρχουν διάσπαρτοι πελεκητοί λίθοι, άλλοι δε εντοιχισμένοι στις παρακείμενες μάντρες. Έχω την μαρτυρία του θείου μου Σιδερίη Μπουλά, ότι ο πατέρας του και άλλα μέρη της οικογενείας του, κουβάλαγαν με μουλάρια τις πέτρες του κτηρίου στο Βροντάδο όπου τις χρησιμοποιούσαν σαν πρώτη ύλη για να χτίσουν τα γεφύρια του δρόμου Χώρας, Λαγκάδας, Καρδαμύλων. Το 1930, ο Περικλής Παπαχατζηδάκης με τον Γιώργο Τσίμα επισκέφθηκαν και φωτογράφησαν τα ερείπια και αναφέρει: «βρήκα το δάπεδο ακέραιο γύρω-γύρω πελεκημένες ορθογώνιες πέτρες με παραστάσεις ανάγλυφες επάνω τους».

Δυτικά του κτηρίου διακρίνουμε δύο πλατώματα (άνδηρα), φτιαγμένα με αναλημματικούς τοίχους οι οποίοι είναι κτισμένοι με ογκόλιθους. Το δυτικό άνηδρο είναι κατά πολύ μεγαλύτερο του νοτιοδυτικού. Υπάρχουν πέτρινα σκαλοπάτια για πρόσβαση στον χώρο. Νοτιότερα από το μικρό άνηδρο είναι η κτιστή πηγάδα των Σπαρτινών διαμέτρου 7,00 μ. περίπου.

Σύμφωνα με την διήγηση του Νυμφόδωρου του Συρακούσιου για την ιστορία της επανάστασης των δούλων

της Χίου και την εγκατάστασή τους στα όρη, σκέφθηκα ότι το κτίσμα είναι το «άσυλο» ή το «δικαστήριο» των φυγάδων, που ίδρυσε ο αρχηγός των σκλάβων Δρίμακος*. Ακόμα και το ιερό του «Ηρώως Ευμένους», το οποίο σε ένδειξη σεβασμού στο πρόσωπό του ανήγειραν οι Χιώτες. «Το δε ηρώων του Ευμενούς ή Ευμένους ήτο είδος ασύλου, εις ό προσέτρεχον εις ώραν κινδύνου ή ανάγκης». Ας σημειωθεί ότι αυτή είναι η πρώτη γνωστή, κοινωνική επανάσταση που αναφέρει η παγκόσμια ιστορία. Η περιοχή του Αίπους έως το Πιτύος ήταν η ελεύθερη γη. Ο χώρος της πολιτείας των επαναστατημένων σκλάβων.

Ερευνητές με ειδικές γνώσεις και με πλήρη στοιχεία θεωρούν το Ρημόκαστρο σαν οικιστική εγκατάσταση αγροτών, μία από τις τόσες που υπάρχουν διάσπαρτες στην ύπαιθρο της Χίου.

Σύμφωνα με θραύσματα αγγείων τα οποία βρέθηκαν στις ανασκαφές, η χρονική διάρκεια ύπαρξης του κτίσματος άρχεται τον 5 αιώνα π.Χ και τελειώνει τα Βυζαντινά χρόνια. Φυσικά σε ένα περιβάλλον τελείως διαφορετικό από ό τι βλέπουμε σήμερα μετά την ολοσχερή καταστροφή των δασών, την παντελή αποψίλωση και διάβρωση των βουνών. Αποτέλεσμα της διάβρωσης η εξαφάνιση κάθε ίχνους ζωής από το οροπέδιο, μια και δεν έμεινε πλέον σπιθαμή χώμα για να φυτρώσει έστω και ένα ταπεινό αγριοπούλουδο! «Κρανίου τόπος». Αδύνατον να ψάξουμε ώστε να εντοπίσουμε τα αρχαία Καύκασα, πέρα από την περιοχή της Λαγκάδας!

Την ύπαρξη ζωής για τόσους αιώνες, σε τόσο αφιλόξενα μέρη, επιβεβαιώνουν εκτός από τους θρύλους και τις ονομασίες οικισμών που ο απόηχος τους φθάνει έως το σήμερα: Σωροί της Γριάς, οι χαλικουριές, τα γυρίσματα (περίφραξη με τοιχογύρια ξερολιθιάς), τα πηγάδια και οι φουντάνες που είναι διάσπαρτα στο οροπέδιο και είναι απόρροια πληθυσμιακής έκρηξης, σε συνάρτηση με κοινωνικές εντάσεις.

Μιχάλης Γ. Καριάμης
Πλοίαρχος Ε. Ναυτικού

*Δρίμακος: «Ονομαστός δούλος της αρχαιότητας, που έζησε στη Χίο. Η φήμη του οφείλεται στο γεγονός ότι τέθηκε αρχηγός των πολυάριθμων δούλων του νησιού, τους έπεισε να επαναστατήσουν εναντίον των κυρίων τους και πήγε μαζί τους στα βουνά, λεηλατώντας από εκεί τα κτήματα των πρώην αφεντικών τους.

Οι Χίοι συνθηκολόγησαν μαζί του και του έδιναν ένα μέρος της συγκομιδής, αλλά αργότερα τον επικήρυξαν. Λέγεται ότι όταν ο Δ. γέρασε, κάλεσε έναν νεαρό δούλο που αγαπούσε και τον παρακάλεσε να τον σκοτώσει, για να πάρει αυτός την αμοιβή.

Μετά τον θάνατο του Δ., η κατάσταση επιδεινώθηκε για τους Χίους, οι οποίοι αναγνώρισαν το σφάλμα τους απέναντι στον Δ. και έστησαν προς τιμήν του

Φωτο Μιχ. Γ. Καριάμης

Ρημόκαστρο

Το χοιροστάσιο

Τα γουρουνάκια σε σειρά στο χοιροστάσιο
αθώα και τρυφερά,
ένα μας χάδι λαχταρούν,
πριν από τη θυσία
εις τον βωμόν της καταναλωτικής ευμάρειας.

Στο άλλο, το μεγάλο χοιροστάσιο,
τεράστια γουρούνια,
με ύφος σοβαροφανές, χλιδάτη ενδυμασία,
«συσκέπτονται» σχεδιάζοντας
τις ανθρωποθυσίες,
πάντα «για το καλό μας».

«Το κάτω συρτάρι»

Ιουλία Τέττερη

Περιεχόμενα

Μοναξιά	Αρχοντία Πλατίγκου (γιαγιά 87 ετών)	2
Βιοπαλαιστές	Αρχοντία Πλατίγκου (γιαγιά 87 ετών)	2
Πάλι μαζί!	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Χριστούγεννα, Έθιμα-Λαογραφία	http://el.wikipedia.org/wiki/Χριστούγεννα	4
Καλοκαιρινές εκδηλώσεις στο χωριό μας τον Δαφνώνα	Βαγγέλη Ρουφάκη	6
Γιάννης Περρίκος	Κώστα Αμπανούδη	9
Η εποχή μας	Γιάννης Μουτάφης	9
Μεγάλη η επιτυχία της Euroclassica-Ομηρικής Ακαδημίας	Βαγγέλη Ρουφάκη	10
Ανδρέας Αξιωτάκης	Γεώργη Διλμπόη	11
Κραγή της Χίου σ' αυτούς που την ξεχνούν τα καλοκαίρια	Άννας Δ. Σουρέ	12
Ακόμη ένα βιβλίο από τη «Δάφνη»	Βαγγέλη Ρουφάκη	13
Ανεμόμυλοι, τότε που «γύριζαν»	Βαγγέλη Ρουφάκη	14
Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη...	Αντώνη Τενέδιου	16
Θυμάμαι	Αλέκου Καραμούζου	17
Δομίνικος Θεοτοκόπουλος	Δρ Μαρίας-Ελευθερίας Γ. Γιατράκου	19
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		21
Το Αρχείο μου	Βαγγέλη Ρουφάκη	23
Ρημόκαστρο - Θρύλοι και παραδόσεις	Μιχάλη Γ. Καριάμη	24
Το χοιροστάσιο	Ιουλίας Τέττερη	26
Περιεχόμενα		27
XXXXXVII	Γεώργη Διλμπόη	27
«Στη γειτονιά των λουλουδιών»	Βαγγέλη Ρουφάκη	28

ΧΧΧΧΧVII

Τα βάθη των ωκεανών τραντάζουν,
όπως ταραζονται τα σωθικά του,
μέ τρίαίνα του λόγου αιματωμένη.
Κοιτάει τα χέρια του. Μα, είναι δικά του;
Το σώμα του αγκαλιάζει. Είναι δικό του;
Ωρες της μέρας σκοτεινές και κρύες,
έξω απ' τα σώματα οι ψυχές γυρίζουν,
γυρεύοντας ένα αστεράκι ελπίδας.

Κι αυτός σαν αστραπή που φέγγει λάθη,
και στραπατσάροντας χρυσά κεφάλια,
κρατώντας την βροντή αναμμένη νάτος.
«Εθνάρχης» λέει. Σκατά στό ριζιμιό του.
Ο κερατάς παρίστανε τον εθνοσώστη.
Σιχαίνεται και τ' όνομα του η μνήμη.

Απέναντι, στο φως που γαλατσώνει,
σπιτάκια χαμηλά της ηρεμίας.
Ανθρωποι μαλακοί από την γαλήνη,
όταν κοιτάζουν κλίνοντας το σώμα,
από του ανέμου το βαρύ μαστίγιο,
με κούφια επίθεση, με κούφια στάση
την βάρβαρη αγριάδα ξεγελάνε.

«Στα Συντέλεια»

Γεώργη Διλιμπόν

*«Στη γειτονιά των λουλουδιών»
Καλαμωτή 21-3-2014*

*Θερμά συγχαρητήρια
στον κύριο Νίκο Μαΐστρο
που εικονίζεται στην
επάνω φωτογραφία
ανάμεσα στα λουλούδια του
και τον καλό μας Δάσκαλο
Γεώργη Διλημπόν*

